

ХФР

1918-yil
21-iyundan chiqqan
boshlagan

№3, 2024-yil
24-yanvar,
chorshanba (32.801)

O'zbekiston O'VOZI

Ijtimoiy-siyosiy gazeta

Birgalikda ijtimoiy davlat sari!

“ЎЗБЕКИСТОН ВА ХИТОЙ ҲАМКОРЛИГИ ХАЛҚАРО МАЙДОНДАГИ
ДЎСТЛИКНИНГ ЁРҚИН НАМУНАСИДИР”

Шавкат МИРЗИЁЕВ

ЎЗБЕКИСТОН ПРЕЗИДЕНТИ ПЕКИНГА КЕЛДИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев рафиқаси билан бирга давлат ташири билан Хитой Халқ Республикасига келди.

Икки давлат байроқлари билан безатилган “Шоуду” халқаро аэропортида олий мартабали меҳмон шарафига фахрий қоровул саф тортди.

Давлатимиз раҳбарини ХХР маданият ва туризм вазири Сунь Ели ва бошқа расмий шахслар кутиб олди.

Ташири дастурига мувофиқ эртага, 24 январь куни Ўзбекистон етакчиси ХХР Раиси Си Цзиньпин билан музокаралар ҳамда Хитойнинг расмий шахслари ва ишбилармон доиралари вакиллари билан қатор икки томонлама учрашувлар ўтказилади.

president.uz

МАДАНИЙ МЕРОС АГЕНТЛИГИ ИЗОҲИ

Ўзбекистон Маданий мерос агентлиги «Шарқ» нашриёт-матбаа ижодий уйи бино ва иншоотлари маданий мерос объектлари рўйхатидан чиқарилиши ҳамда фаолларнинг мажмуа ўзининг аввалги қиёфасини сақлаб қолмаслиги хавотирига оид постларига муносабат билдирди.

Агентликнинг қайд этишича, 1914–1983 йиллар мобайнида бунёд этилган 14 та бино ва иншоотдан иборат мажмуада 2023 йилнинг 14 октябрида ишчи гуруҳ мазкур объектларда тарихий ва маданий экспертиза ўтказган.

Гуруҳ таркиби Маданий мерос агентлиги вакиллари, агентлик ҳузурдаги Илмий эксперт кенгаши аъзолари, Давлат активларини бошқариш агентлиги ҳамда «Шарқ нашриёт-матбаа корхонаси» акциядорлик жамияти ходимларидан иборат бўлган.

Экспертиза натижаларига кўра, ишчи гуруҳ томонидан бино ва иншоотларнинг аксарияти тўлиқ реконструкцияни тақозо этувчи авария ҳолати, аячли ахволда экани тўғрисида тегишли хулосалар қилинган. Шунингдек, тарихий ва маданий аҳамиятга молик бинолар аниқланган. Хабарда агентлик гап қайси бинолар ҳақида кетаётганини аниқлаштирмаган.

Шу билан бирга, Давлат активларини бошқариш агентлигига мулк мажмуасининг реализация қилинишида «ЎЗА» (литер 0002) маъмурий биносининг тарихий меъморий қиёфасини сақлаб қолиш зарурлиги, келгусида эса қурилиш, таъмирлаш ва реконструкция ишларини Маданий мерос агентлиги билан келишилган ҳолда амалга ошириш вазифаси юклатилгани қайд этилган.

Шу тариқа Маданий мерос агентлиги «Шарқ» нашриёти биноларининг маданий мерос объектлари рўйхатидан чиқарилишини аксарияти аячли ҳолатида экани ва тўлиқ реконструкцияни тақозо этиши билан изоҳлаган.

ЎЗБЕКИСТОНЛИК ЎҚУВЧИЛАР халқаро математика олимпиадасида битта кумуш ва тўртта бронза медалини қўлга киритди

Жорий йилнинг 19-21 январь кунлари Сингапурда «Seamo X 2024» халқаро математика олимпиадасининг финал босқичи бўлиб ўтди.

«Seamo X 2024» халқаро олимпиадасида Ўзбекистондан 31 нафар ўқувчи қатнашди. Қувонарлиси, беш нафар вакилимиз Ўзбекистон шарафини муносиб ҳимоя қилиб, совриндорлар қаторидан ўрин эгаллади.

Жумладан, Муҳаммад Олимбоев – кумуш, Асилбек Қаҳҳоров – бронза, Миродил Мирзавалиев – бронза, Жавоҳирбек Акрамжонов – бронза, Жаҳонгир Қиличев – бронза медалини қўлга киритди.

«Seamo X 2024» – бу Жанубий-Шарқий Осиё халқаро математика олимпиадаси бўлиб, унда дунё бўйлаб 1-11 синф ўқувчилари қатнашиш ҳуқуқига эга. Жанубий-Шарқий Осиё

математика олимпиадасига Сингапурнинг Терри Чев академияси томонидан асос солинган.

Ушбу нуфузли халқаро олимпиадада Австралия, АҚШ, Сингапур, Индонезия, Япония, Хитой, Ўзбекистон ва бошқа мамлакатлар ўқувчилари фаол иштирок этиб келмоқда.

Мазкур халқаро билимлар беллашуви миллий ва халқаро босқичдан иборат. Миллий босқич ҳар йили октябрь ойида ўтказилади. Халқаро босқич эса миллий босқичнинг натижалари эълон қилингандан сўнг ҳар йили январь ойида ташкил этилади.

Миллий босқичда саволлар инглиз, рус ва ўзбек тилларида, халқаро босқичда эса фақат инглиз тилида тақдим этилади.

«Дунё» АА.

МАСАЛА, МУҲОКАМА, ЕЧИМ ҚУЙИ ПАЛАТА ИШ ТАРТИБИ

ФУТБОЛЧИЛАРИМИЗ НИМ ЧОРАҚДА

Қатар пойтахти Доҳа шаҳрида футбол бўйича Осиё кубоги баҳсларининг гуруҳ босқичи 3-тур учрашувлари доирасида Ўзбекистон – Австралия учрашуви бўлиб ўтди.

Учрашув 1:1 ҳисобида якунланди. “В” гуруҳида Австралия 7 очко билан гуруҳ пешқадами сифатида ним чорак финалга йўл олган бўлса, Ўзбекистон терма жамоаси 5 очко билан иккинчи ўринни эгаллади. Футболчиларимиз 30 январь куни “F” гуруҳида иккинчи ўринни эгаллаган терма жамоа билан чорак финал йўлланмаси учун куч синашади.

МАСАЛА, МУХОКАМА, ЕЧИМ

ҚУЙИ ПАЛАТА ИШ ТАРТИБИ

23 ЯНВАРЬ КУНИ ОЛИЙ МАЖЛИС ҚОНУНЧИЛИК ПАЛАТАСИНING НАВБАТДАГИ ЙИГИЛИШИ БЎЛИБ ЎТДИ.

Мажлисда кўрилган биринчи масала "Табиати муҳофазаси қилиш тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига ўзгаришлар киритиш ҳақида"ги қонун лойиҳаси бўлди.

Лойиҳа билан "Табиати муҳофазаси қилиш тўғрисида"ги Қонунда вазирлик ва унинг органлари номи, вазифа ва функцияларига тегишли ўзгаришлар киритилмоқда. Шу билан бирга, Олий Мажлис палаталари ҳамда Вазирлар Маҳкамасининг табиати муҳофазаси қилиш соҳасидаги ваколатлари қайта кўриб чиқилмоқда.

Ушбу қонун лойиҳаси шу йилнинг 17 январь куни бўлиб ўтган Қонунчилик палатасининг ялпи мажлисида кўриб чиқилиб, депутатлар томонидан берилган таклиф, фикр-мулоҳазалар асосида такомиллаштириш учун масъул кўмитага қайтарилган эди.

Ўтган даврда берилган таклифлар ишчи гуруҳ аъзолари иштирокида чуқур таҳлил қилиниб, уларнинг аксарияти лойиҳани такомилга етказишда эътиборга олиниб, қонун лойиҳаси маромига етказилган.

Депутатларнинг айтишича, ушбу қонун лойиҳасининг қабул қилиниши, қонун ҳужжатлари ўртасидаги тафовутларни бартараф этиш, давлат органларининг табиати муҳофазаси қилиш соҳасидаги масъулиятини янада оширишга хизмат қилади.

Қонун тартибиде "Ўзбекистон Республикаси Рақобатни ривожлантириш ва истеъмолчилар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш кўмитасининг фаолияти янада такомиллаштирилиши муносабати билан Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгаришлар киритиш тўғрисида"ги қонун лойиҳаси биринчи ўқишда муҳокамадан ўтди.

Қонун лойиҳаси билан "Норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар тўғрисида"ги Қонунда давлат ёрдами беришни назарда тутувчи лойиҳалар Рақобатни ривожлантириш ва истеъмолчилар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш кўмитаси билан мажбурий тартибда келиши олинишини назарда тутувчи ўзгаришлар киритилмоқда.

Бундан ташқари, иқтисодий таъсири паст ҳолатлар бўйича биринчи марта ҳуқуқбузарлик содир этган тадбиркорлик субъектларига жавобгарлик чораларини қўлламаган ҳолда, профилактик тушунтириш тадбирларини амалга ошириш белгиланмоқда.

Қизгин баҳс-мунозаралардан сўнг депутатлар лойиҳани биринчи ўқишда концептуал жиҳатдан қўллаб-қувватлашди.

Мажлисда депутатлар "Ўзбекистон Республикасининг Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексига миграция ва

фуқароликни расмийлаштириш соҳасини такомиллаштиришга қаратилган ўзгаришлар киритиш ҳақида"ги қонун лойиҳасини биринчи ўқишда муҳокама қилишди.

Ушбу қонун лойиҳаси билан янги таҳрирдаги Конституцияда белгиланган муҳим нормалардан бири бўлган, яъни ҳуқуқий таъсир чораларини қўллашда мутаносиблик ва етарлиликнинг конституциявий принципларига таянган ҳолда маъмурий жавобгарлик чораларини либераллаштириш ҳамда уларни аниқ белгилаш таклиф этилмоқда.

Шу билан бирга, ўн саккиз ёшга бўлган, олтими ёшдан ошган, тўлиқ давлат раъминотида бўлган, шунингдек, фавқулодда вазиятлар, турар ёки нотурар жойларнинг ёниши, қулаши, транспорт воситаларининг ёниши каби ҳодисалар рўй берганлиги натижасида жабрланган шахсларни паспорт ёки идентификацияловчи ID-картани белгиланган муддатларда расмийлаштирмаганлик ёхуд доимий яшаш ёки вақтинча турган жойи бўйича рўйхатдан ўтмаганлик каби ҳуқуқбузарликлар учун назарда тутилган жавобгарликдан озод этиш белгиланмоқда.

Айрим депутатлар мазкур лойиҳада жарималарнинг юмшатилиши билан бирга оширилиш ҳолатлари борлигини ҳам айтиб ўтишди. Масалан, доимий ёки вақтинчалик рўйхатдан ўтмаганлик, паспорт ёки ID картани қасддан яроқсиз ҳолатга келтириш ва эҳтиётсизлик оқибатида йўқотганлик учун базавий ҳисоблаш миқдорининг бир баравари миқдориде жарима белгилаш назарда тутилмоқда.

Амалдаги қонунчиликда эса мазкур ҳолатлар учун базавий ҳисоблаш миқдорининг ярим

бароваридан уч бараваригача жарима белгиланган. Статистик рақамларда келтирилишича, 2022 йилда мазкур ҳолатда жаримага тортилганларнинг 70 фоизи, 2023 йилда эса 62 фоизи ярим баровари миқдориде жарима тўлаган. Демак, ҳар қандай ўқувчи бу фикрлар ҳам маълум асосга эга, деган ҳулосага келиши ҳам мумкин.

Яна баъзи депутатлар ID картани йўқотганлик ёки яроқсиз ҳолга келтирилганлик учун жаримага тортиш мантиқсизлик. Сабаби, фуқаро ID карта олиш учун тўловни амалга оширади. Агар фуқаро ID картани йўқотиб қўйса, ёки яроқсиз ҳолга келтирса уни тиклаш учун яна тўлов қилиб олади. Шундай экан ўзининг пулига олаётган шахсий мулк учун у нега яна жаримага тортилиши керак, деган саволни ўртага ташлашди.

Тасаввур қилинг, сиз банк картангизни йўқотиб қўйдимиз. Уни таклаш учун маълум суммани тўлайсиз, лекин, жаримага тортилмайсиз. Шундайми?

Лойиҳа атрофида муҳокамалар узоқ давом этди. Иккинчи ўқишга тайёрлаш жараёнида айрим таклиф ва фикрлар инobatга олиниши кераклигини таъкидлашиб, биринчи ўқишда маъқуллашди.

Шу куни мажлисда Соғлиқни сақлаш вазири вазифасини бажарувчи А.Худаяровнинг "Мамлакатимизда дори воситалари ва тиббий буюмларнинг улгуржи ва чакана савдоси ҳолати тўғрисида"ги ЎзХДП фракцияси ва Фуқароларнинг соғлигини сақлаш масалалари кўмитаси ташаббуси билан юборилган парламент сўровига жавоби муҳокама қилинди.

Жавобда қайд этилганидек, республикада бугунги кунда дори воситаларини улгуржи реализация қилиш учун 538 та корхона, дори воситалари ва тиббий буюмларни чакана реализация қилиш учун эса 15 250 та лицензияга эга дорихона фаолият юритмоқда.

Шу билан бирга, давлатимиз раҳбарининг 2022 йил 26 октябрдаги тегишли қарорига мувофиқ, 2023 йил 1 майдан бошлаб, жисмоний шахслар томонидан харид қилинган дори воситаларининг нархи "FAIR TECH" ягона ахборот тизимида дори воситаларининг улгуржи ва чакана савдосида нархларни референт нархлар билан автоматик тарзда солиштириш ҳамда ҳуқуқбузарликни аниқлаш имконияти яратилган.

Ушбу тизим орқали бир ойда ўртача 352 мингдан ортиқ референт нархни бузиш ҳолатлари қайд этилган. Айрим аниқланган ҳолатларда ҳатто тадбиркорлар 27 баравар миқдориде устама қўллаб, дори воситаларини сотганлиги аниқланган.

Улугбек ИНОЯТОВ,
Олий Мажлис Қонунчилик палатасидаги ЎзХДП фракцияси раҳбари:

– Биз парламент сўровига жавобни фракцияимиз йиғилишида ҳам муҳокама қилдик. Сайловчилар билан учрашувларда улар томонидан янграётган фикрлар натижасида ушбу парламент сўрови юборилди. Жавобни муҳокама қилиш жараёнида шу нарсага эътибор бердикки, биз жуда катта миқдорда дори-дармон импорт қилаётган эканмиз. Бунинг натижасида дори-дармон нарх-навоси ошиб бормоқда. Қолаверса, дори-дармоннинг улгуржи савдосини ташкил қилишдаги қонун бузилишлари ва қўллаб-қувватловчи элементлар борлигига амин бўляпмиз.

Шу нуқтаи назардан биз қонунчиликдаги бундай бўшлиқни тўлдириш учун вазирлик билан биргаликда ишлашимиз лозим. ЎзХДП фракцияси Фуқароларнинг соғлигини сақлаш масалалари кўмитаси ва Соғлиқни сақлаш вазирлиги билан ҳамкорликда ишлашга тайёр. Биз шундагина натижага эришишимиз мумкин.

Депутатлар ҳам мазкур соҳадаги қонунчиликни такомиллаштириш ва мавжуд қонунлар ижроси устидан парламент назоратини кучайтириш кераклигини таъкидладилар.

Йиғилиш кун тартибиде кўрилган қонун лойиҳаларининг кўпи биринчи ўқишда муҳокама қилинди. Одатда лойиҳалар биринчи ўқишда концептуал жиҳатдан маъқулланиб, таклифлар берилди. Билдирилган таклиф ва фикр-мулоҳазалар асосида эса иккинчи ўқишда лойиҳа анча маромига етказилади. Бежизга парламентни мулоқот майдони, дейишмайди. Аслида ҳаётимизни тартибга солиб турган ҳар бир қонун шу тариқа дунёга келади.

Аҳмад ҚУРБОНОВ
тайёрлади.

ХОТИН-ҚИЗЛАРНИ ҚЎЛЛАБ-ҚУВВАТЛАШ

ТИЗИМИ ЯНГИ БОСҚИЧГА КЎТАРИЛАДИ

Давлатимиз раҳбарининг 2023 йил 21 декабрда "Оила ва хотин-қизлар кўмитасининг фаолиятини такомиллаштиришга оид қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги фармони қабул қилинди. Айтиш керакки, ушбу фармон мамлакатимизда хотин-қизларни янада қўллаб-қувватлашда муҳим ҳуқуқий асос яратди, дейиш мумкин.

Чунки, ушбу фармон билан юртимизда аёлларнинг йиллар давомида ечимини тополмаётган муаммоларини бартараф этиш, шунингдек, оиласи ҳамда жамиятда керакли эканликларини ҳис этиб яшаши учун уларни ижтимоий, иқтисодий, маънавий ҳамда ҳуқуқий жиҳатдан қўллаб-қувватлаш бўйича бир қатор устувор вазифалар белгиланди.

Фармон билан Оила ва хо-

тин-қизлар кўмитасининг бўйсунуви Камбағалликни қисқартириш ва бандлик вазирлигидан Вазирлар Маҳкамасига ўтказилди ва кўмита фаолиятининг устувор йўналишлари белгилаб берилди.

Фармонда қайд этилган масалалар нақадар долзарблиги ва уларнинг қиммати ҳақида жуда кўп мулоҳаза юритиш мумкин.

Масалан, аёлларнинг ижтимоий муаммоларини ўрганиш ва тизимли ҳал этиш механизмлари, хотин-қизларнинг таълим олиш имкониятларини кенгайтириш, инновацион лойиҳаларни қўллаб-қувватлаш, иқтисодий ҳуқуқ ва имкониятларини кенгайтириш, бандлигини таъминлаш ҳамда тадбиркорлигини қўллаб-қувватлаш, оилавий кадрятларни сақлаш ва асраш ҳамда оила институтини мустаҳкамлаш, жамиятда соғлом муҳитни барқарор сақлаш, хотин-қизлар саломатлиги каби масалаларга манзилли, индивидуал ёндашишда оила ва хотин-қизлар тизими олдига аниқ вазифалар қўйилди.

Шундан келиб чиқиб, 2024 йилдан бошлаб хотин-қизларимизни тадбиркорликка йўналтириш, касаначилик ҳамда хунармандчилик йўналишларида уларни ўқитиш, тажрибага эга бўлиб, ўз тадбиркорлигини йўлга қўймоқчи бўлган хотин-қизларимизни қўллаб-қувватлаш, улар учун бепул ўқув курсларини такомиллаштириш тизимли йўлга қўйилиши мамлакатимизда яшаётган барча хотин-қизларимиз эътиборини тортиди, бирдек қувонтирди.

Аёлларимиз орасида тўқувчилик, қандолатчилик, тивувчиликка қизиқиши ва истеводди борлари жуда кўп. Диди билан, фаросати билан, яратувчанлик салоҳияти билан қанчадан-қанча хотин-қизларимиз хунар ўрганиб, оиласи даромадига улуш қўшяпти. Ишлайман, оилам фаровонлигига улуш қўшман деган аёллар учун ҳам имтиёзлар, имкониятлар кенг. Жорий йилда ҳам шароитлар кенгайтирилиши эшитиб, тўғриси, кўнглимиз тоғдек кўтарилди. Айниқса, тадбиркорлигини йўлга қўймоқчи бўлган хотин-қизларимизни қўллаб-қувватлаш, улар учун

бепул ўқув курсларининг ташкил этилиши қанчадан-қанча аёлларимизни хурсанд қилди. Хунарнинг сир-асрорларини ўрганиб, имтиёзли кредитлар асосида ўз ишини йўлга қўйган аёллар кам эмас. Демак, эндиликда уларнинг сафи янада кенгайди, ҳудудларда ишлаб чиқариш, инфратузилма янада ривожланади, янги иш ўринлари яратилади.

Шунингдек, "hotin-qizlar.uz" платформаси доирасида "Банд бўлмаган хотин-қизлар" модулининг яратилиши эса энг олис кишлоқлару овулларимизда яшаётган, бирор касб ва ёки хунар билан банд бўлмаган хотин-қизларимизни рўйхатга киритиш ҳамда уларга амалий ёрдам кўрсатиш, бандлигини таъминлаш ҳам асосий вазифалардан этиб белгиланди.

Фармонда кўзда тутилган масалалардан яна бири Оила ва хотин-қизлар илмий-тадқиқот институти негизида Оила ва гендер илмий-тадқиқот институти ташкил этилишидир. Бу орқали жамиятимизда хотин-қизлар ролини ошириш, гендер тенглик муносабатларида меъёрни сақлаб қол-

ган ҳолда, соҳага тегишли бўлган самарали ишларни ташкил этиш ҳамда мувофиқлаштириш лозимлиги белгилаб берилди. Демак, аёлларимизнинг мамлакатимизда амалга оширилаётган демократик ислохотлар ва ўзгаришларда фаоллиги, ташаббускорлиги, жамиятдаги ўрни янада ошади.

Шу маънода айтадиган бўлсак, эндиликда хотин-қизларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилиш, уларнинг оиладаги ва жамиятдаги мавқеини ошириш, фаоллигини кучайтириш бўйича янги хайрли ишлар бошланди. Бу Янги Ўзбекистонда аёлларимизнинг қаддини, қадрини янада оширади, ўзига ишончини мустаҳкамлайди, қобилиятини, истеводдини намоён этиши, орзулари сари қўрқмасдан интилиши учун шароитлар янада кенгайди.

Наргиза АҲМЕДОВА,
Шайхонтоҳур туман
Камбағалликни қисқартириш
ва бандлик бўлими
бошлигининг Оила ва хотин-қизлар масалалари бўйича
ўринбосари.

ИШДА УНУМ, ҚАЛБДАГИ ХОТИРЖАМ-ЛИК – БУ КИШИНИНГ УЙИДА БАҲАҚАРАДЛИК БОРЛИГИДАН ДАЛОЛАТ. УЙДА, ОИЛАДА “ҲАММАСИ БЕШ” БЎЛИШИ ЭСА УНДАГИ КАТТА-КИЧИК ТАШВИШЛАРНИНГ ЕЧИМИГА БОҒЛИҚ. БУ ЗАНЖИРНИНГ ЭНГ МУСТАҲКАМ ҚИСМИ ИҚТИСОДИЙ БАҲАҚАРАДЛИКНИ БИЛДИРАДИ. БУЛАРИНИНГ БАҲАҚАРАДЛИК ЭСА БАНДЛИК, ИШ ЖОЙИ ҲАМДА ДАРОМАД МАНБАИГА ЭГА БЎЛИШ МАСАЛАСИ БИЛАН ЧАМБАРЧАС БОҒЛИҚ. ШУНДАН КЕЛИБ ЧИҚИБ, ХАЛҚ ДЕМОКРАТИК ПАРТИЯСИ САЙЛОВОЛДИ ДАСТУРИДА БАНДЛИКНИ ТАЪМИНЛАШ МАСАЛАСИГА АЛОҲИДА ЭЪТИБОР ҚАРАТИЛГАН, БУ БОРАДА МУҲИМ УСТУВОР ВАЗИФАЛАР БЕЛГИЛАГАН. ПАРТИЯ ФАОЛЛАРИ ВА ДЕПУТАТЛАР УЛАРИНИНГ ИЖРОСИНИ ТАЪМИНЛАШ, ДАСТУРИЙ МАҚСАДЛАРИГА ЭРИШИШ УЧУН БЕЛНИ МАҲКАМ БОҒЛАШГАН.

Бунда албатта, партия феоллари ҳамда депутатлар ҳамкорликда вазибалар ижросини таъминлайди. партиядан сайланган депутатлар ўзларига берилган халқ вакили таърифини оқлашга ҳаракат қилмоқда. Улар ҳар куни фуқароларни қабул қилади, депутатларга осон бўлмаган шароитда муаммоларга мутасаддилар билан биргаликда ечим топишга интилади.

Аслида ҳам депутат мана шу юртда истиқомат қилувчи ҳар бир фуқаронинг ташвишини ўзиники, деб қараши лозим. Яъни, ким ёки қайси ҳудудда яшайдан қатъи назар одамларнинг муружаатига қўлоқ тутиши зарур. Айрим депутатлар сингари “мени сиз сайламагансиз”, деган ўта кулгули баҳона билан келганларнинг кўксидан итариш мутлақо нотўғри. Шундан келиб чиқиб, ХДП депутатлари қайси ҳудудда бўлишидан қатъи назар, ўша жойдаги аҳолининг иссиқ-совуғидан хабар олиш, дардига қўлоқ тутишга интилади.

Бу борада ўтган йилда ундай қилинди, бундай бўлди, деб қуруқ гапларни айтишдан қўра бирор бир ҳудуд мисолида масалага назар ташласак.

МЕҲНАТ БОЗОРИ ВА РЕСУРСЛАРИ

САМАРҚАНДА БАНДЛИК ҲОЛАТИ

Маълумотларга кўра, Самарқанд вилоятида 1 миллион 600 мингдан зиёд аҳоли иқтисодий фаол бўлиб, уларнинг 1,5 миллионга яқини иш билан таъминланган. Буни қарангки, расмий секторда ишлаб, оила тебратётганлар уларнинг қарийб учдан бирини, яъни 530 мингдан кўпрогини ташкил қилади. Қолган қисми эса, норасмий секторда фаолият олиб боради. Ишсизлар сони иқтисодий фаол аҳолига нисбатан 8,6 фоизни кўрсатмоқда. Табиийки, банд аҳоли орасида хорижга ишлаш учун кетганлар ҳам бўлиб, улар 300 мингдан зиёд. Бу ўтган йилнинг январь ҳолатига кўра олинган маълумотлар.

Ишсизликни камайтириш, одамларни даромадли қилиш мақсадида бир йил олдин, яъни 2023 йил 25 январь куни кенгайтирилган тарзда ўтказилган видеоселектор йўналишига асосан вилоятда 451,6 минг аҳолини даромадли меҳнат билан таъминлаш вазифаси белгиланган. Бу вазифалар ижроси қатор соҳалар кесимида амалга оширилиши назарда тутилган. Масалан, қишлоқ хўжалиги йўналишида 235,2, хизмат кўрсатиш ва тадбиркорлик соҳасида 194, инвестициялар ва маҳаллий саноатни ривожлантириш ҳисобига 22,4 минг аҳоли бандлигини таъминлаш керак эди.

Депутатларнинг ўрганишлари шуни кўрсатадики, қўйилган аниқ мақсад, тузилган тўғри режа асосида бу ишлар деярли 109 фоизга бажарилган. Хусусан, доимий иш ўринларида 184,0 минг, мавсумий ва вақтинчалик ишларда 225,8 минг ҳамда легаллаштириш ҳисобига 81,6 минг нафар аҳолини иш билан таъминлашга эришилди. Энг юқори натижага инвестициялар ва саноатни ривожлантириш ҳисобидан эришилди. Демак, мазкур йўналишдаги ишларни янада жадаллаштириш, истиқболли лойиҳаларни амалиётга татбиқ этиш ва янги инвесторларни кенгроқ жалб қилиш талаб этилади.

Аммо масаланинг яна бир томони борки, бунга кўз юмиб бўлмайди. Тўғри, иқтисодий фаол аҳоли сони кўпчилигини ташкил қилиши мумкин, бироқ уларнинг ҳаммасини юқори даромадли, гипперфаолликни талаб этувчи ишларга жалб қилиш имконсиз. Бу ҳаётий ҳақиқатни ҳамма англайди. Ушбу ҳолатда одамлар ўзини-ўзи банд қилиши, шахсий бизнесини ишга тушириши, томорқа ва ердан унумли фойдаланиши зарур. Шундан келиб чиқиб, бугун аҳолини тикувчилик, сарташчилик, ошпаз-қандолатчилик ва ахборот технологиялари каби касб-ҳунарга ўқитиш ташкил этилган.

Самарқанддаги ана шундай марказларда 40 дан ортиқ касблар бўйича 13 минг 700 дан ортиқ фуқаро ўқитилди. Шундан, 8600 нафари хотин-қизлар, 5100 минг нафари эса ёшлардир. Ногиронлиги бўлган шахсларга берилган имтиёз ва имкониятлар натижасида эса 967 нафар ногиронлиги бўлган фуқаронинг бандлигига кўмаклашилган.

Қилинган ижобий ишлар ҳақида кўп гапириш мумкин. Асосийси, улар тўхтаб қолмади. Жорий йилда ҳам давом этади. Лекин баъзи ечимини кутаётган масалалар ҳам йўқ эмас.

“ ХОРИЖДА ИШЛАШ ИСТАГИДАГИ ЮРТДОШЛАРИМИЗНИ КЕТИШДАН ОЛДИН ЧЕТ ТИЛИ ВА КАСБЛАРГА ТАЙЁРЛАШГА АЛОҲИДА ЭЪТИБОР ҚАРАТИЛМОҚДА. БУ БОРАДА ЯПОНИЯНИНГ “PROMETRIC” БИЛИМНИ БАҲОЛАШ ТАШКИЛОТИ, ИНГЛИЗ ТИЛИ БЎЙИЧА БИЛИМНИ БАҲОЛОВЧИ БИР НЕЧТА ТИЗИМ, ГЕРМАНИЯНИНГ “ÖSD” БИЛИМНИ БАҲОЛАШ МАРКАЗИ, КОРЕЙС ТИЛИ ВА МАДАНИЯТИНИ ЎРГАТИШГА ИХТИСОСЛАШГАН “ҚИРОЛ СЕЖОНГ” ЎҚУВ КУРСЛАРИ ФАОЛИЯТИ ЙЎЛГА ҚЎЙИЛДИ.

ИШГА МУҲТОЖЛАР ҚАНЧА?

Маълумотларга кўра, мамлакатимизда бугун меҳнат ресурслари сони ўртача 19 миллион 700 мингга ташкил қилади. Иқтисодий фаол аҳоли сони эса 15 миллиондан кўпроқ. Сўнгги маълумотларга асосан иқтисодиёт тармоқларида банд бўлганлар 14 миллионга яқинлашганини кўриш мумкин. Ишга муҳтожлар эса 1 миллион 200 минг, деб хабар қилинмоқда. Демак, ишсизлик даражаси ўртача 8,1 фоизни ташкил этади.

Аслида, бу жуда катта рақам. Ишсизликнинг юқори даражаси шуни кўрсатадики, мамлакат табиий ресурслар, транспорт, ишлаб чиқариш бинолари ва жиҳозларидан камроқ фойдаланади. Шундан бўлса керак, чет элга ишлаш учун кетаётган мигрантлар сони ҳам ортиб бормоқда. Тахлиллар 2023 йил декабрь ҳолатига хориждаги меҳнат мигрантлари сони ўртача 2 миллион киши эканини кўрсатган.

Тўғри, мигрантларга имкониятлар яратиш, уларни қўллаб-қувватлаш бўйича ҳам қатор чора-тадбирлар амалга оширилмоқда. Масалан, бўлажак меҳнат мигрантлари-

ни касбларга ва хорижий тилларга ўқитиш бўйича Камбағалликни қисқартириш ва бандлик вазирлиги тизимидаги 32 та мономарказ ва унинг филиаллари, 53 та касб-ҳунарга ўқитиш маркази ишга тушган. Шунингдек, 13 та қурилиш соҳасида малакали мутахассисларини тайёрлаш марказлари ҳамда бошқа турли вазирлик ва идоралар, нодавлат таълим муассасалари, 10 та хорижий ҳамкор билан ташкил этилган 50 га ўқув курслари имкониятларидан кенг фойдаланилмоқда.

Мигрантлар ҳуқуқларини таъминлаш борасида ҳам қонуний асослар такомиллаштирилиб, сезиларли ўзгаришларга эришилди. Чунки бу бевосита давлатнинг зиммасидаги бурч саналади. Сабаби, мигрантлар ҳам ўзини, ҳам оиласини боқиш билан бирга мамлакатга валюта кириб келишини таъминлайди. Афсуски, пайти келганда мигрантларни ҳам солиққа тортишдан тап тортмайдиغانларни ҳам кўрдик. Бир нарсани аниқ тушуниб олиш керак: мигрантлар юбораётган маблағлар солиққа тортиладиган даромад эмас. Ватани, яқинлари, оиласидан узоқда ишлаш осон эмас, аслида. Мусофирчиликнинг минг бир машаққатини бўйнига олган, вақти келганда ҳар қандай оғир ва қийин шароитларда ҳам яшаётган, ишлаётган бу фуқароларимизнинг оиласига бераётган кўмагини, даромадини қандай солиққа тортиш мумкин?..

МИГРАНТЛАР ВА УЛАРИНИНГ ҲУҚУҚЛАРИ

Шу ўринда яна бир мулоҳаза. Биз мигрантларни расмий, норасмий тоифага ажратилган одатланганмиз. Агар бундан кенгроқ тахлил қилсак, қандай таърифлаш мумкин эди?

Ташқи меҳнат миграцияси агентлиги матбуот котиби Ортиқхўжа Норовнинг фикрларига эътибор қилинг.

— Аввало, расмий, ёки норасмий ва қонуний ёки ноқонуний тушунчаси ҳақида. Ўзбекистон чегарасидан ҳеч ким ноқонуний чиқиб кетмайди ва етиб борадиган давлати чегарасини ҳам ноқонуний кесиб қирмайди. Етиб боргандан кейин хорижий давлат миграция қонунларини бузмаса, мигрант қонуний ва расмий ишлайди, дейиш тўғри бўлади. Агар ҳужжатсиз, яъни патент, ишчи визаси ёки ишлаш ҳуқуқини берувчи бошқа ҳужжатларсиз ишласа, бундай ҳолатда ноқонуний дейиш мумкин.

Шу сабабли бу рақамларни ажратиш қийин. Миграция агентлиги учун Ўзбекистон фуқароси қандай йўл билан бўлишидан қатъи назар агар ишлаш учун хорижга кетган бўлса, уни ҳимоя қилиш вазифаси.

Биздаги маълумотларга кўра, дунёнинг турли давлатларида ўзбекистонлик жами мигрантлар сони 2 млнга яқин. Марказий банк томонидан трансчегаравий пул ўтказмалари ҳақида маълумотлар эълон қилиб борилади. Масалан, 2023 йилнинг 6 ойида 5,2 млрд АҚШ доллари миқдоридан пул ўтказмалари

амалга оширилган. 2023 йил якунлари бўйича маълумотлар ҳам эълон қилиниб қолса керак.

АГЕНТЛИКНИНГ ВАЗИФАЛАРИ НИМАЛАРДАН ИБОРАТ?

Хорижий давлатлар меҳнат бозорини мониторинг қилиш, иш берувчи ва рекрутинг агентликларини билан ҳамкорлик ўрнатилган асосий вазифалардан бири саналади. Шу билан бирга, хорижда ишлаш истагидаги фуқароларни ташкиллаштирилган ҳолда ишга жалб қилиш. Бунда албатта, мамлакатимиздан мигрант сифатида чет элга борадиган фуқаронинг ҳуқуқлари қай даражада ҳимоялангани ҳам инобатга олинади.

Масалан, 2023 йил давомида дунёнинг иқтисодиёти ривожланган давлатларидан Ўзбекистондан ишчи кучини жалб қилиш бўйича иш берувчи ва рекрутинг агентликларини билан 118 та шартнома имзоланишига эришилди. Улардаги 100 мингдан ортиқ бўш иш ўринлари аниқланиб, 60 мингдан ортиқ ўринга талабнома олинди.

Натижада 38 минг 401 нафар фуқаронинг Россия Федерацияси, Жанубий Корея, Буюк Британия, Қозғоғистон, Германия, Туркия, Руминия, Япония, Литва, Болгария, Польша каби давлатларга ташкилий ва манзилли тартибда ишга жойлаштиришга кўмаклашилди. 2022 йилда уларнинг 40 фоизни ривожланган ва иш ҳақи юқори бўлган давлатларга жалб қилинган бўлса, 2023 йилда бу кўрсаткич 62 фоизга оширилди. Илк бор 2 мингга яқин фуқаро Буюк Британияга, 500 га яқин фуқаро Германияга юборилди. Жанубий Кореяга юборилган фуқаролар сони 1,5 бараварга кўпайтирилиб, 4900 нафарга етказилди.

Хорижда ишлаш истагидаги юртдошларимизни кетишдан олдин чет тили ва касбларга тайёрлашга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Бу борада Япониянинг “Prometric” билимни баҳолаш ташкилоти, инглиз тили бўйича билимни баҳоловчи бир нечта тизим, Германиянинг “ÖSD” билимни баҳолаш маркази, корейс тили ва маданиятини ўргатишга ихтисослашган “Қиросл Сежонг” ўқув курслари фаолияти йўлга қўйилди.

Амалдаги субсидия ҳисобига меҳнат мигрантларига тақдим этилаётган суғурта полиси самарадорлигини ошириш мақсадида суғурта ходисалари бўйича кўрсатиладиган хизматлар 3 тадан 6 тага кўпайтирилди. 227 мингдан ортиқ фуқарога хизматлар кўрсатилган бўлса, 1499 нафар юртдошимизга 79 минг 447 АҚШ доллари миқдоридан бир марталик моддий ёрдам кўрсатилган.

Оғир вазиятларга тушиб қолган ҳамюртларимизни Ватанга қайтариш, меҳнат ҳақини ололмаётганларга эса иш берувчиларидан ойлукларини ундириб бериш борасида ҳам самарали чоралар қўрилган.

Зилола УБАЙДУЛЛАЕВА,
Ўзбекистон ХДП Ахборот хизмати раҳбари.

DEPUTAT VA HAYOT

МАҲАЛЛИЙ КЕНГАШЛАР

ФОЙДАЛИ КУРАШ МАЙДОНИГА АЙЛАНМОҚДА

БУГУН ХУДУДЛАРИМИЗДА ЯНГИЛИКЛАР КЎП, ЎЗГАРИШЛАР КАТТА. АММО ОДАМЛАРИМИЗНИ ЎЙЛАНТИРАЁТГАН, ЕЧИМИНИ КУТАЁТГАН МАСАЛАЛАР ҲАМ БОР. ЮТУҚЛАРДА ҲАМ, ТЎҒРИСИНИ АЙТГАНДА, КАМЧИЛИКЛАРДА ҲАМ МАҲАЛЛИЙ КЕНГАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИНИНГ ОЗМИ-КЎПМИ ҲИССАСИ БЎЛЯПТИ.

МАҲАЛЛИЙ КЕНГАШЛАРДА ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚ ДЕМОКРАТИК ПАРТИЯСИДАН САЙЛАНГАН 1500 НАФАРГА ЯҚИН ДЕПУТАТ ФАОЛИЯТ ЮРТАДИ. ПАРТИЯ САЙЛОВДИ ДАСТУРИДАГИ МАҚСАД-ВАЗИФАЛАРНИ АМАЛГА ОШИРИШ БЎЙИЧА 2023 ЙИЛГА МЎЛЖАЛЛАНГАН АМАЛИЙ ҲАРАКАТ ДАСТУРИ ҚАБУЛ ҚИЛИНГАН ЭДИ. УНГА БИНОАН ЎТГАН ЙИЛИ ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ МАҲАЛЛИЙ КЕНГАШЛАРДАГИ ЎЗХДП ДЕПУТАТЛАРИ ТОМОНИДАН СЕССИЯЛАР КҮН ТАРТИБИГА 879 ТА МАСАЛА ОЛИБ ЧИҚИЛДИ.

ВИЛОЯТ ҲОКИМИ ЎРИНБОСАРИ ДЕПУТАТ САВОЛИГА НЕГА ЖАВОБ БЕРМАЙДИ?

Хусан АБДУНИЯЗОВ, халқ депутатлари Жиззах вилоят Кенгашидаги ЎЗХДП гуруҳи аъзоси:

- Очигини айтиш керак, депутат сўровига ҳар доим ҳам масъул раҳбарларнинг ўз вақтида ёки умуман жавоб бермаслиги ҳолатлари учраб туради. Бу эса худудларда аҳоли кўтарган масалаларнинг ечилмай қолиб кетишига сабаб бўлади.

Мисол учун, мен сайланган "16-Дўстлик" сайлов округи ҳудудда аҳолини тоза ичимлик суви билан таъминлаш энг муҳим масалалардан биридир. Депутатлик фаолиятим даврида жуда кўп мартаба маҳаллий ҳокимлик ва вилоят "Сув таъминоти" корхонаси масъул раҳбарларига ушбу масалада депутатлик сўровлари жўнатдим. Аммо депутатлик сўровига бир бетлик жавоб хати ёки умуман жавоб бермаслик ҳолатлари бўлди. Жумладан, 2023 йил 28 июлда Жиззах вилоят "Жиззах сув таъминоти" МЧЖ раҳбари М.Юсуповга юборилган депутатлик сўрови жавобсиз қолдирилган.

"2022-2026 йилларда Жиззах вилояти ҳудудларини комплекс ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш ва аҳоли турмуш даражасини янада яхшилашга доир кўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги қарор қабул қилинган. Унга кўра, Жиззах вилоятида автомобил йўллари таъмирлаш ва реконструкция қилиш мақсадида 470,3 км узунликдаги йўллари таъмирлаш, мавжуд 545,6 км узунликдаги таъмирлаш бўлиб қўрилари жорий тўла таъмирлаш ва реконструкция қилиш белгиланган. Шунингдек, 2022 йил декабрь ойига қадар 230 км ички хўжалик йўллари ва кўприкларини таъмирлаш ишларини якунлаш қайд этилган эди. Ушбу вазифалар қай даражада бажарилганлиги тўғрисида ахборот беришни сўраб вилоят ҳокимининг Саноатни ривожлантириш, капитал қурилиш, коммуникациялар, коммунал хўжалик масалалари бўйича ўринбосари Б.Назаровга депутатлик сўрови билан қикдим. Аммо бунга жавоб берилмади.

Одамлар яна нечи йил кутиши керак? Дастурга киритилишини кутди, кейин унинг ижросини... Унга-ча тоза ичимлик суви муаммосидан қийналиб юриши керакми? Ёмғир, қор ёғса лой кўчаларга ботиб, машинада паст-баланд бўлиб ўйилиб ётган асфальт йўлларда қоқилиб юриши керакми?... Мансабдорлар, амалдорлар назарига илмаетган, жавоб қайтаришни ўзларига эп кўрмаётган депутатлик сўрови ортда аслида оддий одамларни ўйлантираётган, қийнаётган ана шундай муаммолар бор...

Шундай вазиятларда ҳафсаламиз пир бўлади. Депутатга умид боғлаган сайловчига нима деб жавоб қайтаришга қийналади киши.

Ҳақиқатан ҳам аввало, аҳоли, депутат ва ҳокимликлар ўртасида демократик мулоқот муҳити юзага келиши керак. Қайси ҳудудда шундай муҳит бўлса, муаммолар масалалар кўпаймаганига амин бўлиши мумкин. Шундай экан, ҳокимликлар, мутасаддилар ва халқ депутатлари Кенгашларидаги партиясиз гуруҳларнинг сиёсий позицияси ва демократик характери мустаҳкамлаш бугунги куннинг чекитириб бўлмайдиган талабидир.

Ҳокимлик вакиллари хафа бўлишмасину, юрагида ўти бор депутатнинг оғзини ёпиш эмас, аксинча, муаммоларни ҳал этишда уларнинг тажрибасидан тўғри фойдаланиш лозим, деб ўйлаймиш. Халқ депутатлари маҳаллий Кенгашлар муҳокама, мунозара, ҳаққоний баҳс майдониغا айланса, шунда ўсиш, ўзгариш бўлади.

Лазиза ШЕРОВА, "Ўзбекистон овози" муҳбири.

МАҚТОВЛАР ҲАМ, ТАНҚИДЛАР ҲАМ БОР...

Ўтган йили маҳаллий Кенгашлардаги Халқ демократик партиясиз депутатлари томонидан қарий бир ярим мингга яқин масала юзасидан назорат-таҳлил ишлари олиб борилган. Мониторинг натижаларидан келиб чиқиб, 1101 та масала партиясиз гуруҳларида кўрилган бўлса, 940 та масала доимий комиссиялар муҳокамасига олиб чиқилган.

Шунингдек, депутатларимиз томонидан худудлардаги мавжуд муаммоларни ҳал этишга қаратилган 5 679 та депутатлик сўровлари юборилди. Шундан 4 163 тасидан ижобий жавоб хатлари олинди. Бундан ташқари, жойлардаги худудий раҳбарлар ва мансабдор шахсларнинг 729 мартаба ҳисобот ва ахборотлари эшитилди.

Бунинг минтақалар кесимида таҳлил этадиган бўлсак, Наманган, Андижон, Қашқадарё, Жиззах, Бухоро, Тошкент вилояти, Тошкент шаҳри ҳамда Қорақалпоғистон республикасидаги депутатларимиз масалани ўрганиш ва сессия муҳокамасига киритишда фаоллик кўрсатишди.

Таҳлилларга эътибор қаратсак, бугун депутатларимиз анча уйғоқ эканига гувоҳ бўламиз. Атрофга, жамиятга, сайловчилар ҳаётига дахлдорлик бор улларда. Буни келаятган мурожаатларда, ўрганилаётган масалаларда кўришимиз мумкин.

Хусусан, ўтган йили аҳоли бандлигини таъминлаш, касб-хунар коллежлари битирувчиларини ишга жойлаштириш борасида 238 та масала партиясиз гуруҳларида, 184 та масала доимий комиссияларда, 177 таси сессияларда кўриб чиқилди. Соғлиқни сақлаш, поликлиникаларни замонавий тиббиёт ва диагностика асбоб ускуналар билан жиҳозлаш, қишлоқ жойларида ҚВПларнинг моддий-техник базасини яхшилаш, дори воситалари ва фармацевтик фаолият бўйича 246 та масала ўрганилди.

Таълим тизими билан боғлиқ 100 дан ортиқ масала сессиялар муҳокамасига киритилди.

Бирор-бир масалани ўрганиб, уни доимий комиссия ва сессия муҳокамасига олиб чиқиш осон жараён эмас, аслида. Ишчи гуруҳлар худудлар-

даги аҳолини ўйлантираётган муаммоларни ўрганади, ижтимоий масалаларни таҳлил қилади, маълумотлар ва тақлифларни сессияларга тақдим этади. Бир сўз билан айтганда, худудлардаги масалалар кўп жиҳатдан уларнинг фаолиятига боғлиқ. Қачонки, ҳар бир худуд ва соҳадаги реал манзара, асл ҳолат ўрганилиб, муаммо юзага чиқсагина мутасадди ташкилотларнинг масъулияти, ҳисобдорлиги ҳам ошади.

Таҳлилларга эътибор қаратсак, Андижон вилоятининг Андижон тумани, Бухоро вилоятининг Жондор тумани, Навоий вилоятининг Газгон шаҳар, Самарқанд вилоятининг Ургант тумани, Сурхондарё вилоятининг Ангор тумани, Тошкент вилоятининг Ўрта Чирчиқ ва Бекобод туманлари, Қашқадарё вилояти Шахрисабз шаҳар, Фарғона вилоятининг Қувасой шаҳар, Қува ва Ёзёвон туманларида бирорта ҳам масала сессия кун тартибига киритилмаган. Ушбу худудларда аҳолини ўйлантираётган муаммолар йўқми?

80 ДАН ОРТИҚ МУАММО ЎРГАНИЛДИ

Илҳом АТАБАЕВ, ЎЗХДП Наманган вилоят кенгаши раиси, халқ депутатлари вилоят кенгашидаги партиясиз гуруҳи раҳбари:

- Депутатлик гуруҳларимиз сессияга масала киритишдан олдин аввал муаммо бўйича назорат-таҳлил ишларини олиб боришди. Масала жойига чиқиб ўрганилади, шу бўйича қандай мурожаатлар бўлгани кўриб чиқилади. Шунингдек, мониторинг давомида худудларда кўчама-кўча, уйма-уй юриб, ҳар бир хонадон, ҳар бир оилага кириб борилади, сайловчиларнинг эътирозлари, тақлифлари эшитилади.

Ҳозир яқини бир тажрибага таяниб

иш кўряпмиз. "Касални даволагандан кўра, унинг олдини олган афзал" дейишди-ку. Шу маънода жойлардаги муаммолар ҳақида кимдир мурожаат қилиб келишини кутиб ўтирмаяпмиз. Узимиз одамлар орасига, халқ ичига кириб борапмиз. Улар дуч келаятган муаммоларни эрта аниқлаб, ҳал қилиш кўзланган бош мақсад ҳисобланади.

Айтиш керакки, бевосита мулоқот, юзма-юз учрашувларнинг таъсир кучи янада кўпроқ бўляпти, сезиларли натижалар кўзга ташланяпти. Чунки жонли суҳбатлар давомида мурожаатга, қоғозларга сиймай қолган тафсилотлар ойдинлашмоқда. Масалалар бўйича янги ва қўшимча маълумотлар юзага чиқмоқда.

Бугунги кунда халқ депутатлари вилоят Кенгашида 17 нафар, шаҳар ва туман Кенгашларида эса 118 нафар депутатимиз бор. Ўтган йили партиясиз гуруҳларимиз томонидан 57 та масала партиясиз гуруҳларида, 63 та масала доимий комиссия йиғилишларида ва 81 та масала сессиялар кун тартибига киритилиб, муҳокама этилди.

Сессияларда аҳоли соғлигини муҳофаза қилиш, янги иш ўрнилари яратиш, ишлаб чиқариш, бизнесни ривожлантириш соҳаларидаги муаммолар муҳокама этилди. Ижро ҳокимияти органларида 287 та депутатлик сўровлари юборилди, шундан 169 таси ўз ижобий ечимини топди. Ижро ҳокимияти вакиллари ҳисобот-

лари 48 мартаба эшитилди.

118 та депутатлик сўровига жавоб йўқми?

- Қолган 118 та депутатлик сўрови ижрода турибди. Масалан, айтайлик, биз қандайдир муаммо юзасидан ижро ҳокимияти органларига сўров жўнатдик. Биз кўтарган масала 2024 йил дастурга киритилиш арафасида турибди. Еки шундай масалалар борки, унинг ечимини бир неча ташкилотга боғлиқ бўлади. Шунинг учун ҳам ижро биров чўзилиши мумкин. Аммо ҳар бир депутатлик сўрови, унинг ижроси доимий, қатъий назоратида туради. Биз ҳар ҳафта депутатларимиз билан буларни муҳокама қиламиз, - деди И.Атабаев.

СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ ТИЗИМИ: ҚИБРАЙДА ҲОЛАТ ҚАНДАЙ?

Акмал УМАРАЛИЕВ, ЎЗХДП Тошкент вилоят кенгаши раиси:

- Кенгашларда бир қатор долзарб масалалар бўйича ҳисоботлар тингланмоқда, қарорлар муҳокама учун тақдим этилмоқда, яхши тақлифлар билдирилмоқда. Яхши тақлифлар ва фикрлар ҳам пайдо бўляпти. Аммо фақат сессияларда ҳисобот бериш, қарор қабул қилиш билан иш битмайди. Албатта, уларнинг ижроси назоратга олинishi, бир масаланинг ечимини учун охиригача курашиш керак бўлади.

2023 йил давомида Тошкент вилоятидаги депутатлик гуруҳларида 137 та масала, доимий комиссия йиғилишларида 134 та ҳамда сессиялар кун тартибига 126 та масала кўриб чиқилди. Уткир тақлифлар асосида тегишли қарорлар қабул қилинди.

Масалан, ўтган йилнинг ноябрь ойида халқ депутатлари Қибрай туман Кенгаши сессиясида депутатларимиз ташаббуси билан "Соғлиқни сақлаш соҳасини комплекс ривожлантиришга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги қарор ижроси муҳокама этилди.

Назорат-таҳлил натижалари шуни кўрсатмоқдаки, туманда аҳоли соғлигини муҳофаза қилиш мақсадида қатор эътиборга молик ишлар қилинган. Хусусан, тумандаги туғуруқ мажмуасига қачалоқлар учун 2 та сунъий ўпка вентиляцияси аппарати, 2 та SRAR аппарати, 1 та кувез, 1 та кардиомонитор каби тиббий ускуналар олиб келинган. Ҳозирги кунда бўлимда 62 нафар шифокор, 110 нафар фелдшер ва 5 нафар кичик тиббий ходимлар фаолият кўрсатиб келмоқда. Ҳаётий зарур 62 хил дори-дармон воситалари мавжуд. Шунга қарамай, қилиниши лозим бўлган ишлар ҳам бор. Сессия қарорида булар эътиборга олинди.

Жумладан, олис худудларда жойлашган шифокорлик пунктлари ва оилавий поликлиникаларни малакали мутахассислар билан тўлдирish, тумандаги барча оилавий шифокорлик пунктларини ЕКГ, УТТ, стоматологик ускуналар билан таъминлаш ҳолатларини ўрганиб чиқиш, эскирган тиббий асбоб-ускуналарни янгиллаш бўйича мутасаддиларга аниқ вазифалар юклатилди. Ҳозир сессия қарори назоратимизда турибди.

Асосийси, сессияга масала тайёрлаш давомида депутатлар жойлардаги реал вазиятни ўз кўзи билан кўриб, одамлар билан юзлашмоқда. Шунинг учун улар маҳаллий Кенгашларда кўрилаятган масаланинг ипидан игнаси-гача билади, қоғоздаги маълумот билан уни алдаб ҳам бўлмайди. Сайловчиларга қулоқ тутishi, улар билан елкама-елка туришда гап кўп.

"ДЕПУТАТГА ҲИСОБ БЕРИШ ШАРТ(МИ?)..."

Эркин ЭРГАШЕВ, халқ депутатлари Ангрэн шаҳар кенгашидаги ЎЗХДП депутати:

- Ҳар бир сессияда қатнашаман. Уларда ташкилот раҳбарларининг ҳисоботлари эшитилади. Саволлар берилади. Депутатлар худудлардаги камчиликлар бартараф этилиши, одамларнинг ташвишлари енгил бўлиши учун курашади. Мен ҳам депутат сифатида одамларга нафим тегса қувонаман.

Ўтган йили депутатлик гуруҳимиз бир қатор масалаларда депутатлик назоратини олиб борди ва уни сессиялар муҳокамасига олиб чиқди. Албатта, натижаларимиз ҳам ёмон эмас. Масалан, шаҳарда фаолият юритаётган спорт мактабларининг моддий-техник базасини яхшилаш масаласини сессияда кўриб чиқдик ва бунинг учун маблағ ажратилди. Шунингдек, опен бюджет маблағларининг тўғри тақимланиши ва ишлатилиши, озиқ-овқат маҳсулотларининг тўғри сақланиши, нарх-навоининг барқарорлиги, соғлиқни сақлаш муассасаларининг дори-дармонлар билан таъминланиши, аҳоли соғлигини муҳофаза қилиш бўйича олиб борилаётган ишлар ва уларнинг самараси, Бошқарув сервис компаниялари фаолиятини ўрганиш. Шаҳар ободонлаштириш бошқармаси фаолиятини яхшилаш, моддий-техник базасини мустаҳкамлаш масаласидаги ўрганишларимиз ҳам натижа кўрсатди.

Лекин яна бир масала бор. Доимий комиссия ва сессияларда кўрилган масалаларнинг ижроси назоратга олингани, ечимини бўйича ишлар якунига етказилгани-йўқми, деган саволларнинг жавобига қараб натижани баҳолаш керак. Бу эса бевосита маҳаллий ҳокимият вакиллик органлари масъулияти ва виждонига ҳам боғлиқ.

Тўғри, ҳозир ижро ҳокимияти органлари раҳбарлари, вакиллари депутат ҳисоб сўраса, бунинг тўғри қабул қилияпти. Аммо ёш кадрлар, яъни ижро ҳокимияти органларининг ёш раҳбарлари ҳали депутат қимлигини, унинг ваолати ва мақомини тўлиқ тушуниб етгани йўқ. "Биз нимага ҳисоб берамиз?", "Бу масалада депутатга жавоб бериш шартми?", деган саволлар кўп бўлади. Уйлашимча, ижро ҳокимияти органлари вакиллари учун ҳам депутатлик мақоми, депутатлик назорати ҳақида маълумот берувчи семинарлар ташкил этиш керак. Мақсад маълумот тақдим этиш ёки ҳисобдорликда ҳам эмас, аслида, гап қонунлар ва уларнинг ижросида, аҳоли муаммоларини ҳал этишда.

25 МИНГ нафари фойдаланган, 105 МИНГ нафари эса йўқ

2022 йил 1 сентябрдан бошлаб бюджет ташкилотларидан ташқари барча юридик шахсларда охириги 6 ой давомида узлуксиз иш стажига эга бўлган аёлларга ҳар ой учун минимал истеъмол харажатлари миқдоридан келиб чиққан ҳолда давлат бюджети маблағлари ҳисобидан ҳомиладорлик ва туғиш нафақаси тўланади.

Фаолият туридан қатъи назар юридик шахс ташкил қилиб, фаолият юритаётган хўжалик юритувчи субъектларда меҳнат шартномаси асосида ишлайдиган аёлларга “декрет” пулининг бир қисми, яъни 2 миллион сўми давлат бюджети ҳисобидан тўлаб берилади. Умумий тартиб Меҳнат кодексига асосан ишлайди.

Ўз навбатида, ҳомиладорлик ва туғиш нафақасини олувчиларга айрим талаблар бор. Масалан, нафақага талабгор аёл камида узлуксиз 6 ой давомида ўша корхонада ишлаган бўлиши лозим. Шу билан бирга, ягона миллий меҳнат тизимида расман банд бўлгани, корхона томонидан меҳнат дафтарчаси очилгани ҳамда унинг буйруқлари корхона томонидан киритилгани ҳисобга олинади.

Яна бир муҳим жиҳати, 6 ой давомида аёлнинг Давлат солиқ қўмитаси маълумотлар базасида даромадлари ва солиқ тўловлари акс эттирилган бўлиши зарур. Ушбу тартиб 2022 йилнинг 1 сентябридан бошлаб амалиётга татбиқ этилди.

“Декрет пули” ни олиш учун қаерга мурожаат қилиш керак?

нади. Яъни, маълумотлар базага келиб тушгач, УЗАСБО дастури орқали аёл юридик шахсда ёки давлат ташкилотида ишловчи экани аниқланади.

Ҳозирги кунда давлат муассасаларида ишловчи аёлларнинг нафақа пули давлат бюджетидан тўлаб берилади, шунинг учун агар у аёл давлат ташкилотида ишласа, унга “декрет” пули давлат томонидан тўлаб берилиши кафолатланган. Агар аёл ҳам давлат ташкилоти ва ҳам хусусий секторда ишласа, бунда унинг биринчи иш жойи инobatга олинади.

Ҳар иккала томондан декрет пули тўлаб берилмайди. УЗАСБОдан текшириб бўлгандан кейин аёлнинг маълумотлари кейинги босқичга ўтказилади. Бу босқичда Давлат солиқ қўмитасининг базаси ҳамда Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлигининг ягона миллий меҳнат тизими орқали электрон текширилади.

Бу иккаласида ҳам аёлнинг базага киритилган (айти ҳамширасига берилган) телефон рақамига “сизга нафақа тайинланди, кейинги ойнинг 10-санасигача пул тўлаб берилади”, деган “смс” боради. Худди шу маълумот Давлат солиқ қўмитасининг маълумотлар базасида иш берувчининг шахсий кабинетига ҳам юборилади.

Аёл нафақани олиши ҳақида билди, энди тадбиркор умумий тўлаб берилиши керак бўлган суммадан 2 миллион сўмини чегириб, қолганини тўлаб беради.

Нафақа қандай шаклда тўлаб берилади?

Агар аёлда пластик карточкаси бўлса, охириги транзакцияси 60 кундан ошмаган карточкасига пул ташлаб берилади. Агар унда картаси бўлмаса ёки охириги транзакция муддати 60 кундан ошиб кетган бўлса, картага ташлаб берилмайди. Бундай ҳолларда, ўзига яқин “Халқ банки”га мурожаат қилиши кераклиги ҳақида “смс” боради. Бунда нафақа нақд пулда тўлаб берилади.

Иқтисодиёт ва молия вазирлиги 2024 йилги давлат бюджети лойиҳасида “де-

пули” учун давлат бюджетидан ажратилган 300 млрд сўмнинг атиги олтидан 1 қисми, яъни 50 млрд сўми ўзлаштирилган. Хусусий секторда ишлаб, ҳомиладорлик нафақасига чиққан 25 000 нафар аёл ушбу имтиёздан фойдаланган, 105 минг нафари эса фойдаланмаган.

Шу ерда ҳақли савол туғилади. 2023 йил Давлат бюджетидан ажратилган маблағ нега ишлатилмай қолди? Бунга сабаб оддий, яъни хусусий секторда ишлаган, ҳомиладорлик ва туғиш таътилига чиққан аёлларнинг аксарияти “декрет пули”ни ололмаган. Ўрганишларга кўра, кўпчилик аёллар ушбу тартиб жорий этилганидан хабардор эмаслиги маълум бўлган.

Шунингдек, хусусий секторда норасмий ишлаб (меҳнат дафтарчаси очилмай), кунлик маош олаётган хотин-қизлар ҳам бу имтиёздан фойдалана олишмаяпти. Расман ишга қабул қилиниб, меҳнат дафтарчаси очилган бўлса-да, корхона томонидан Ягона миллий меҳнат тизимида аёлнинг расман банд бўлгани ҳақида маълумот киритилмагани ҳамда Давлат солиқ қўмитасининг маълумотлар базасида даромадлари ва солиқ тўловлари ўз аксини топмагани ҳам ана шундай ҳуқуқлардан фойдаланимай қолишга олиб келмоқда.

Масаланинг яна бир томони, бирор ташкилот ёки корхонада расман иш боошлаганига ҳали 6 ой бўлмаган хотин-қизлар ҳам давлат бюджети томонидан ажратилаётган “декрет пули”ни ололмапти. Меҳнат кодексининг 233-моддасига кўра, аёлларга туққунга қадар етмиш календар кун ва туққундан кейин эллик олти календар кун (туғиш қийин кечган ёки икки ва ундан ортиқ бола туғилган ҳолларда — етмиш календар кун) муддати билан ҳомиладорлик ва туғиш таътиллари берилиб, давлат ижтимоий сўғуртаси бўйича нафақа тўланади.

Тегишли фармон билан хусусий секторда банд бўлган аёлларга ҳомиладорлик ва туғиш нафақасининг бир қисми бюджетдан компенсация қилинади. Агар бюджетдан ташқари ташкилотда ишловчи аёл охириги 6 ой давомида узлуксиз иш стажига эга бўлмаса, давлат бюджети маблағлари ҳисобидан ҳомиладорлик ва туғиш нафақаси тўланмайди. Бу ҳолатда нафақани иш берувчи ўзи тўлиқ тўлайди. Агар аёл охириги 6 ой давомида узлуксиз иш стажига эга бўлса, ҳар ой учун давлат томонидан минимал истеъмол харажатлари миқдоридан келиб чиққан ҳолда, давлат бюджети маблағлари ҳисобидан қоплаб берилади. Бугунги кунда бир ойда киши бошига минимал

истеъмол харажатлари 621 минг сўмини ташкил этади.

Масалан, 126 календарь кун учун ҳомиладорлик ва туғиш нафақасини тахминан 6 миллион деб олсак, агар у охириги 6 ой давомида узлуксиз иш стажига эга бўлса, давлат томонидан тахминан 2 миллион 200 минг (4 ой * 568 минг сўм) сўм нафақа давлат томонидан, қолган қисми эса иш берувчи томонидан тўланади. Агар аёл охириги 6 ой давомида узлуксиз иш стажига эга бўлмаса, у ҳолда 6 миллионнинг барчасини иш берувчи ўзи тўлиқ тўлайди.

Иш берувчи ходимга “декрет пули”ни тўлаб бермаса-чи?..

Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексга кўра, вақтинча меҳнатга қобилиятсизлик, ҳомиладорлик ва туғиш нафақаларини қонунчиликда белгиланган миқдорларда тўлаш бўйича мажбуриятдан бўйин товлаш БХМнинг ўн бараваридан ўн беш бараваригача миқдорда жарима солишга сабаб бўлади.

Худди шундай ҳуқуқбузарлик маъмурий жазо чораси қўлланилганидан кейин бир йил давомида такроран содир этилган бўлса, БХМнинг ўн беш бараваридан ўттиз бараваригача миқдорда жарима солишга сабаб бўлади.

Агар меҳнат ҳуқуқлари бузилиши қузатилса, ходим ўз худудидаги меҳнат инспекциясига, прокуратура ёки адлия органларига мурожаат қилиши мумкин.

Юқоридаги таҳлиллардан шундай хулосага келиш мумкин, аёлларнинг қонунчиликда белгиланган имтиёزلардан тўғри ва тўлиқ фойдаланишларини таъминлаш учун депутатлик ва жамоатчилик назоратини ўрнатиб, доимий мониторингини олиб бориш лозим. Бунинг учун хусусий секторларда банд бўлган аёллар рўйхатини шакллантириб, нечта аёл декретга чиқди, нечтаси декрет пулини олгани бўйича Статистика агентлиги томонидан ҳисоб-китоби юритилиб, эълон қилиб борилса мақсадга мувофиқ бўлади ва аниқ натижага эришилади.

Бундан ташқари, аёлларни қонунлардан, имтиёزلардан хабардорлигини ошириш, ОАВ, ижтимоий тармоқларда доимий маълумотлар бериб бориш, масъул ташкилотлар томонидан тарғибот тадбирларини кўпайтириш зарур. Муҳими, хусусий секторда ишлаётган аёллар ҳам ўз ҳақ ва ҳуқуқларини талаб этишни ўрганиши керак.

Гулшан АСАТОВА,
Ўзбекистон ХДП Марказий
Кенгаши “Аёллар қаноти” раҳбари,
Республика Оқила аёллар ҳаракати
аъзоси.

Ҳеч қаерга мурожаат қилиш шарт эмас, жараён про-актив (электрон кўрсатиладиган хизмат) тарзда амалга оширилади. Аёллар “декрет”га чиқишдан олдин хоҳлайдими, йўқми, тиббиёт муассасаларига мурожаат қилиб, “болничный лист” олишади. Тиббиёт муассасаларида IT (айти) ҳамширалар бор, улар бюллетен беришдан олдин аёлни ягона ижтимоий ҳимоя реестрига алоҳида рўйхатдан ўтказишади.

“Декрет” пули ажратиш жараёни қандай кечади?

Биринчи босқич рўйхатга олишдан бошланади. Маълумотлар тўғри киритилса, улар базага тушади, кейинги босқичда электрон текшириш бошла-

крет пули” прогнози қисқарганини изоҳларкан, 2023 йилда хусусий секторда ишлаётган 130 минг аёлга 300 млрд сўм ажратиш режалаштирилгани, бироқ 300 млрд сўмнинг атиги 50 миллиард сўми ўзлаштирилган бўлиб, шу боис жорий йил учун прогноз 100 млрд сўмга туширилганини таъкидлайди.

2024 йилги бюджет лойиҳасини тайёрлашда 2023 йилнинг ҳақиқий харажатлари инobatга олинган бўлиб, кейинги йилда хусусий секторда ишловчи 40 мингдан ортиқ (2023 йилга нисбатан 2 баравар кўп) аёлларга ҳомиладорлик ва туғиш нафақаси учун 100 млрд сўм кўзда тутилмоқда.

Бу дегани 2023 йилда хусусий секторда ишлаётган аёлларнинг “декрет

OCHIQ GAPLAR

"ҚОРАҚАСМОҚ" ЛИКЛАРНИНГ ҚАТТИҚ ҚИСМАТИ

Электр энергиясини ҳаётнинг қон томирига қиёслаш мумкин. Бебаҳо неъмат хонадонларни чароғон қилиб, кўнгиларга хотиржамлик бахш этиши табиий. Бу борада юртимизда тарихий ислохотлар амалга оширилмоқда. Муқобил қувватлардан фойдаланиш, янги ГЭСлар қуриш ва хориж инвестициясини жалб қилиш борасида дадил қадамлар ташланаётгани қувонарли.

Шўрчи тумани "Шакаркўл" маҳалласининг "Қорақасмоқ" қишлоғи аҳолиси бундай ўзгаришлардан бебаҳра қолаётгани таассуфли.

– Худудда 120 га яқин хўжалик бор, – дейди Ойнаҳол Йўлдошева. – Олти юз нафарга яқин аҳоли яшайди. Утган асрнинг 90-йилларидан кейин кўчиб келганимиз. Ўша даврларда ҳеч ким яшамаган. Икки йилча "свет"сиз ўтирдик. Мойчиноқ қуни-мизга яраган. Кейинчалик 17 дон бетон устун сотиб олинди, қарийб 2 километрга тармоқ тортилди.

Тўғри, аввалига таъминот анча дуруст эди. Аҳоли кўпайиши билан қувват камая бошлади. Ўн йилдан буён ачинарли аҳволда яшаймиз. Мосламалар кундузи 100-120 вольтни кўрсатса, кечаси 55-60 га тушиб кетади. Чироқларни помидорга ўхшатадиз – қип-қизил. Фарзандларимиз шам ёруғида дарс тайёрлашга мажбур. Телевизор кўролмаимиз. Музлаткич, кир ювиш машинаси, дазмол, совуткич ва бошқа маиший техникалар ишламайди. Мутасаддилар "Бу йил қилиб берамиз, кейинги йил дастурга киритилади", деган ваъдадан нарига ўтишмаяпти.

Ишонасизми, ўттиз йилдан буён трансформатор тугул, бирорта симёғоч ҳам ўрнатилгани йўқ. Шунинг учун одамлар арча, терак, акация, ёнғоқ ва бошқа дарахт шохларидан "столба" ясаб олган. Баланглиги нари борса 2,5-3 метр келадиган ёғочларнинг бири ўннга қийшайган бўлса, бошқаси сўлга оғиб қолган. Қўшимча тиргак қўйилганию, сим ва "кленка" ўралганлари ҳам бор улар орасида. Юқори кучлинишли узатмалар қўл етгудек аҳволда.

Ҳолат билан танишгач, туман ҳокимлиги ва электр таъминоти корхонаси масъулларига кўнгиноқ қилдик.

– Уларга ишонманг ака, – дейди Эркин Чориев деб ўзини таништираркан. – "Катталар" келмайди. Келсам ёлғон гапириб, чўпчак тўқийди.

Яна тинглаймиз.

Бахриддин Алиев:

– 2022 йилнинг октябр ойида электр энергияси учун 30 минг сўм тўлов қилганим. Орадан 1,5 йилга яқин вақт ўтган бўлса-да, ҳали пул тугагани йўқ. Бу эса кучлиниш ҳақиқатан ҳам "Ўлма, жоним, ўлма" эканидан далолат беради.

Шухрат Холматов:

– Яқинда эринмай санаб чиқдим, денг. Қишлоғимизда олтимишга яқин қўлбола симёғоч бор экан...

Робия Дониёрова:

– Уй "зимистон", телевизор "кўр", радио "гунг", телефон "кар" бўлиб қолган.

Бахриддин Юсупов:

– Тўловлар ўз вақтида амалга оширилганига қарамай, истеъмолчилар ҳуқуқи

бузилапти.

Райҳон Ўтаганова: – Фарзандларимизнинг ўқиб-ўрганишидан ҳам хавотирдамиз, тўғриси.

...Одамлар билгир экан. Тўрт соатдан ортиқроқ вақт ўтди ҳамки, мутасаддилардан дарак бўлмади. Шундан кейин ортга қайтишга мажбур бўлдик.

– ..."Далварзин" устачилик бўлими устасиман, – дейди худудга шошиб келган Шароф Бўриев. – "Катталар" мени юборди. Ишларимиз кўнгилдагидек, камчиликлар аста-секин бартараф қилинаёпти. Масалан, 2023 йилда "Шакаркўл" маҳалласига учта трансформатор ўрнатилган бўлса, 5 километрли тармоқ янгиланди. Электр-таъминотимизда "столба" ҳам қўйдик.

– Нега "Қорақасмоқ" қишлоғида қувват паст. Симёғочлар яроқсиз, трансформатор йўқ, тармоқ тортилмаган...

– Ҳозирги кунда юздан ортиқ хўжалик 100 киловаттли мосламадан (1977 йилда қурилган) "тоқ" олмақда. Бир неча қорхона ва ташкилот ҳам шу "подстанция"дан фойдаланади. Оралиқ масофа узоқ – тўрт километрдан ортиқроқ. Узатмалар муддатини ўтаб бўлган. Йўқотиш кўп бўлгани учун таъминот кўнгилдагидек эмас. Муаммолар жорий йилда ечим топади. Бу борада махсус дастур ҳам қабул қилинган.

...Мақола тайёрланаётганда Эркин Чориев яна кўнгиноқ қилиб қолди:

– Ўша кунни худуд устаси ҳаммамизни алдаган экан, – дейди ҳафсаласи пир бўлиб. – Сизлар кетгандан кейин туман электр таъминоти корхонасига бордик. Бош муҳандис Асқар Юлдошев қишлоғимизни электр энергия билан таъминлашни яхшилаш жорий йилда кўзда тутилганини рўйи-рост тан олди. Энди нима қиламиз, ака? Нахотки, "Қорақасмоқ" ликларнинг қисмати қаттиқ бўлса? Хуллас, Шўрчи туманида шундай гаплар. Туман мутасаддилари ҳамда мансабдорлар қуввати паст чироқлар, "йўгракланган" кабеллар, чириган симёғочлар, атрофида чорва моллари боқиладиган трансформаторлар, "баклажка" осилган симлар ва бошқа нохуш ҳолатларни бартараф этишга қодирмикан, деб ўйлаб қолади одам. Ахир туманнинг катталари ўзларини қўриб-қўрмаганга, билиб-билмаганга солиб юришмагандир. Сурхондарё вилоят ҳокимлиги "Қорақасмоқ" ликларнинг масаласини ўз назоратига олишига ишониш керакка ўхшайди.

Абдумалик ҲАЙДАРОВ,
"Ўзбекистон овози" муҳбири.

УЗОҚ ВАҚТ БИР ЖОЙДА ЎТИРИБ ИШЛАШ УМУРТҚА ВА БЎҒИН КАСАЛЛИКЛАРИНИ КЕЛТИРИБ ЧИҚАРАДИ

Мурод ИРИСМЕТОВ,
Республика ихтисослаштирилган травматология ва ортопедия илмий-амалий тиббиёт маркази директори:

– Кўплаб касалликларнинг бош омил – кам ҳаракатлик. Асосий вақтини иш столида, компьютер қаршида ўтказиладиган ходимларнинг катта қисми ҳам, афсуски, жисмоний фаоллик этишмайдиган тоифага мансуб. Қуйидаги таҳлиллар бунинг исботи.

Маълумотларга кўра, ҳар йили 25 ёшдан ошган ишчиларнинг 80 фоизда умуртқа поғонаси хасталиклари, хусусан, умуртқа қийшклиги аниқланади. Бундай касалликларнинг келиб чиқишига 80 фоиз ҳолатда иш столида гавдани нотўғри туттиш сабаб бўлади.

Бирок буни иш шароити, касб тақозоси билан боғлаб, саломатликка эътиборсиз бўлиш оғир асоратларни келтириб чиқариши табиий. Ваҳоланки, ушбу муаммо, яъни "офис ходими синдроми"нинг осон ва самарли ечими бор.

Масалан, иш вақти давомида имкон қадар ҳар бир-икки соатда 5-10 дақиқа танаффус қилиш лозим. Бу пайтда бир неча мартаба ўтириб-туриш, гавдани ён томонга ҳаракатлантириш, бошни соат миллари бўйлаб айлантириш керак. Сўнг ўпкаимизни тўлди-

риб нафас олаемиз ва яна ишни давом эттиришга киришамиз.

Бел оғриқларидан ҳимояланишда курс суянчигига махсус ортопедик ёстиқ қўйиш мумкин. Қолаверса, бундай воситалар бавосил билан оғриган кишилар учун ҳам тавсия этилади.

Ҳар икки соатда бўйин мушаклари учун машқ бажариш бўйин остеохондрози профилактикасида қўл келади. Айниқса, энса ва курак соҳасида оғрик, увишиш кузатилганида бундай ҳаракатлар жуда самарали.

Кам ҳаракатлик танада қон айланиш тизимини издан чиқаради. Биринчи навбатда, оёқ ва кичик тос азосида меъёрий жараён бузилади. Оқибатда оёқ вена қон томирларида варикоз кенгайиши, бавосил тугунлари ҳосил бўлиши кузатилади.

Бундай вазиятда қон айланишини яхшилаш учун жисмоний фаолликни ошириш лозим. Ишни эрталабки бадан-тарбиядан бошлаган маъқул. 10-15 дақиқа қўл-оёқ чигалини ёзиш саломатликни яхшилайдиган. Кун давомида эса зинадан пиёда кўтарилиш, вақти-вақти билан хона бўйлаб юриш керак.

Қон айланишининг меъёрида бўлиши истеъмол қилинадиган озиқ-овқат маҳсулотларига ҳам боғлиқ. Мунтазам қаҳва ёки ачиқ қора чой ичиш қон қуюқлашишига олиб келади. Шунингдек, ширинликлар туфайли организмда "ёмон" холестерин миқдори ортиши ҳам сир эмас.

Бундан ташқари, компьютер қаршида таом ейишнинг зиёни катта. Негаки, монитордан чиқаётган нур нафақат инсон танаси, балки у тановул қилаётган маҳсулотларни ҳам маълум маънода зарарлайди.

Тизза бўғимларининг бир хил бўкилган ёки ёзилган ҳолатда кўп қолиб кетиши ҳам соғлиқ учун зиён. Бундай вазиятда бўғимларнинг дренаж функцияси, озиқланиши бузилади. Натижада артроз-бўғим касаллиги келиб чиқиши мумкин.

Бу касалликнинг олдини олиш учун оёқлар ҳолатини алмаштириб туриш, вақти-вақти билан туриб юриш, ўтирган ҳолатда велосипед ҳаракатларини олдинга ва орқага бажариш, чуқур нафас қўриб-ўтириш ҳамда чуқур нафас олган ҳолда туриш машқларини бажариш керак.

Энг осон машғулот: киши нигоҳини деразадан ташқарига, бирор объектга қаратади. Сўнг яна яқиндаги нарсага қараш мумкин. Қўлларни ўнг, чап, тепага ва пастга ҳаракатлантириш ҳам фойдали. Шунингдек, кўзни тез-тез юмиб, очиш ҳам асқотади. Мўҳими, компьютер қаршида узоқ вақт ўтирмалик керак.

Соғлиқни сақлаш вазирлиги
Матбуот хизмати.

БИЛАСИЗМИ?

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
АДЛИЯ ВАЗИРЛИГИ

Ишсиз аҳолига хорижий тилларни ўрганиш учун ҳар ойда **БХМнинг 4 бараваригача** грант ажратилади

Ишсиз ва банд бўлмаган аҳолини, шунингдек, ташкиллаштирилган меҳнат миграцияси йўли билан хорижий мамлакатларда ишлаш учун кетаётган ва "labor-migration" дастурий мажмуасида рўйхатга олинган фуқароларни тадбиркорлик кўникмалари, хорижий тиллар ва касб-хунарга тайёрлаш, қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш учун кетишдан олдин давлат ёки нодавлат касб-хунарга ўқитиш муассасаларига, ишлаб чиқаришнинг ўзида ўқитиш учун ташкилот ҳамда "уста-шоғирд" мактабларига ҳар бир таълим олувчи учун бир ойда БХМнинг 4 бараваригача (1 млн 360 минг сўмгача) грантлар ажратилиши белгиланган.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
АДЛИЯ ВАЗИРЛИГИ

Маҳаллалардаги **"Кексалар маслаҳати"** гуруҳлари раҳбарлари рағбатлантирилади

Маҳаллаларда фаолият юритаётган "Кексалар маслаҳати" гуруҳлари раҳбарлари ҳар чоракда БХМнинг 2 баравари (680 минг сўм) миқдоридан рағбатлантирилиши белгиланган.

Шунингдек, нурунийлар жамоатчилик кенгашлари қарорига биноан "Бир нуруний ўн ёшга масъул" тамойили ҳамда "Нуруний ҳар бир оилага масъул" лойиҳаси асосида фаолият олиб борган ва ижобий натижаларга эришган нурунийларни "Нуруний" жамғармаси маблағлари ҳисобидан рағбатлантириб борилади.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
АДЛИЯ ВАЗИРЛИГИ

Меҳнат дафтарчасида **ишдан бўшаш сабаблари** кўрсатилмайди

Иш берувчи ташкилотда 5 кундан кўп ишлаган барча ходимлар учун меҳнат дафтарчаларини юришти шарт.

Ходимнинг ёзма аризасига кўра, асосий иш жойидаги иш берувчи меҳнат дафтарчасига ўриндошлик асосида ишлаган ва вақтинча бошқа иш берувчига хизмат сафарига юборилган даврлар ҳақидаги ёзувларни киритади.

Меҳнат шартномасини бекор қилиш асослари (сабаблари) меҳнат дафтарчасига ёзилмайди.

Ходимга меҳнат фаолияти тўғрисидаги маълумотлар ходим ишлаётган вақтда ариза берилган кундан 3 иш кунидан, ишдан бўшаганда эса меҳнат шартномаси бекор қилинган кунда берилиши керак.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
АДЛИЯ ВАЗИРЛИГИ

Ер участкаси олиб қўйилганда унинг эгасига **бир марталик тўлов** берилади

Ер участкаси олиб қўйилганлиги муносабати билан ҳуқуқ эгасига ноқулайликлар келтириб чиқарилганлиги учун компенсация сифатида ер участкасида жойлашган кўчмас мулк бозор қийматининг 5 фоизи миқдоридан бир марталик тўлов амалга оширилади.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
АДЛИЯ ВАЗИРЛИГИ

Турар жойга муҳтож етим болаларга 18 ёшга тўлган йилда **1 хонали квартиралар** ажратилади

Ўзларига бириктирилган турар жойга эга бўлмаган ва турар жойга муҳтожлар сифатида ҳисобда турган етим болалар ва ота-она қарамоғидан маҳрум бўлган болаларга улар 18 ёшга тўлган йилда кўп квартираларни уй-жойлардан умумий майдони 25 квадрат метрдан кам бўлмаган 1 хонали, вояга етган етим болалар ўртасида никоҳ тузилган ҳолларда, 50 квадрат метрдан кам бўлмаган 2 хонали квартиралар ажратилиши белгиланган.

Бунда, мазкур тоифага кирувчи ногиронлиги бўлган болаларга квартиралар кўп қаватли уйлarning 3-қаватигача ажратилади.

t.me/huquqiyaxbotot

MOLIYA

ДОЛЗАРЪ САВОЛЛАРГА АНИҚ ЖАВОБЛАР

БУГУНГИ КУНДА КЎПЧИЛИК ЮРТДОШЛАРИМИЗНИ ҚИЗИҚТИРАЁТГАН БАЪЗИ САВОЛЛАРГА ЖАВОБ ОЛИШ МАҚСАДИДА БИЗ МАРКАЗИЙ БАНК ДЕПАРТАМЕНТИ ДИРЕКТОРИ АКМАЛ НАЗАРОВГА МУРОЖААТ ҚИЛДИК.

1-савол. Кредит муддатидан олдин ёпилганда (тўлиқ қайтарилганда) суғурта пулини қайтариб олиш мумкинми?

– Кредит маблағлари муддатидан олдин банкка қайтарилгандан сўнг, дарҳол суғурта тўловларининг бир қисмини қонуний равишда қайтариб олиш мумкин. Бунинг учун кредитни ёпиш жараёни тўлиқ тугатилганидан сўнг дарҳол банк билан маслаҳатлашиш лозим. Бундан олдин шартномани диққат билан ўрганиб чиқиш ва суғуртага сарфланган пул миқдорини қайтариш имкониятини аниқлаш керак.

Агар суғурта шартномасида кредит муддатидан олдин тўланган тақдирда суғуртани қайтариш тўғрисидаги банд бўлса, ҳеч қандай муаммо бўлмайди, қарз олувчига кредитдан фойдаланиш муддатига қараб суғурта суммасининг бир қисми қайтарилади. Аммо, шартномада пул қайтарилиши белгиланмаган бўлса, унда суғуртанинг фойдаланилмаган қисмини қайтариш имконияти бўлмайди.

Фуқаролик кодексининг **948-моддасига** асосан суғурта шартномаси, агар у кучга кирганидан кейин суғурта ҳодисаси юз бериши эҳтимоли йўқолган ва суғурта хавфининг мавжуд бўлиши суғурта ҳодисасидан бошқа ҳолатлар бўйича тугаган бўлса, тузилган муддати келишидан олдин бекор бўлади. Бу шуни аниқлатадики, суғурта шартномаси муддатидан олдин бекор бўлганда, суғурталовчи суғурта муқофотининг бир қисмини суғурта амал қилган вақтга мутаносиб равишда олиш ҳуқуқига эга. Кредит сўндирилган бўлса, суғурта шартномаси маъносини

йўқотади, чунки суғурта ҳодисаси рўй берса у бўйича тўлов қилишнинг имкони йўқ – банк ва қарз олувчи энди мажбуриятлар билан боғланган эмас.

Шундай қилиб, агар банк хизматлари истеъмолчиси ўз ҳуқуқларини яхши билса, у суғурта суммасининг бир қисмини қайтариши мумкин, чунки қонунда банкка пуллари муддатидан олдин қайтарган қарз олувчиларнинг кредит олиш босқичида расмийлаштирилган суғуртанинг бир

қисмини қайтариб олиш ҳуқуқи белгиланган.

2-савол. Банкдан кредит олган фуқароларга хорижга чиқишга чеклов қўйиладими?

– Қоидага кўра, банк билан фуқаро ўртасидаги муносабатлар фуқаролик-ҳуқуқий шартнома ҳисобланган кредит шартномаси билан тартибга солинади. Банк билан фуқаро ўртасидаги шартномада фуқаронинг хорижий давлатга чиқишига чеклов ўрнатилган ҳеч бир қоидалар мавжуд эмас. Агар мавжуд бўлган тақдирда бу Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 32-моддасида **“Хар ким Ўзбекистондан ташқарига эркин чиқиш ҳуқуқига эга”**, деб белгиланган бандига зид бўлади. Демак, кредит шартномасида фуқаронинг хорижга чиқиши чекланиши Ўзбекистон Республикаси Конституцияга зид ҳисобланади.

Лекин, кредит олувчи тўловларни белгиланган вақтда тўламаган ва иш мажбурий ижро бюросига ўтказилган бўлса, қарздорнинг хорижга чиқиши чекланиши мумкин. Бунда “Суд ҳужжатлари ва бошқа органлар ҳужжатларини ижро этиш тўғрисида”ги қонунга асосан суд ҳужжати асосида берилган ижро ҳужжатидаги ёки ижро ҳужжати бўлган суд ҳужжатидаги талаблар белгиланган муддатда қарздор жисмоний шахс томонидан узрsiz сабабларга кўра ижро этилмаганда, давлат ижрочиси ундирувчининг аризаси бўйича ёки ўз ташаббуси билан қарздор жисмоний шахснинг Ўзбекистон Республикасидан чиқишини вақтинча чеклаш тўғрисида қарор чиқаришга ҳақли.

Хуллас, истисно ҳоллар бўлмаса, банкдан кредит олган фуқаронинг хорижга чиқиш ҳуқуқи чекланмайди. Янада аниқроқ айтиладиган бўлсам, Ўзбекистон Республикаси қонунчилигига кўра, Марказий банк ёки бошқа бирон тижорат банклари ҳамда давлат бошқаруви органлари фуқаронинг Ўзбекистондан бошқа давлатга чиқишига чеклов қўйиш ваколатига эга эмас. Фақат суднинг қарори билангина фуқаронинг хорижга чиқишига чеклов қўйилиши мумкин.

100 МИНГГА ЯҚИН ЯНГИ ИШ ЎРНИ

АХБОРОТ ВА ОММАВИЙ КОММУНИКАЦИЯЛАР АГЕНТЛИГИДА “МИКРОКРЕДИТБАНК” АТБ ТОМОНИДАН 2023 ЙИЛДА АМАЛГА ОШИРИЛГАН ИШЛАР ВА ЭРИШИЛГАН НАТИЖАЛАР ТЎҒРИСИДА ЎТКАЗИЛГАН БРИФИНГДА “МИКРОКРЕДИТБАНК” АКЦИЯДОРЛИК ТИЖОРАТ БАНКИ МАТБУОТ КОТИБИ САРВАР ОЧИЛОВ АХБОРОТ БЕРДИ.

– Ўтган йилда банкимиз ижобий кўрсаткичларга эришди, – дейди Сарвар Очилов. – Жумладан, банк капитали қарийб 4 триллион сўмга, умумий активлар 12 фоизга ошиб, 19 триллион сўмга, кредит портфели эса 1,5

триллион сўмга ошишига эришилди. Эътиборлики, 2023 йилда 900 миллиард сўмлик қўшимча маблағ жалб қилинди. Банкимиз томонидан АҚШ, Европа, Япония, Саудия Арабистони ҳамда Жаҳон банки гуруҳига кирувчи молия институтлари билан тузилган 12 та шартномага асосан 250,2 миллион АҚШ долларилик маблағлар жалб қилинди.

Ушбу молиявий ресурслар ҳамда бошқа барча молиялаштириш манбалари ҳисобидан ўтган йилда 184 427 нафар миждозга ажратилган 5,1 триллион сўм кредит маблағлари эвазига 100 мингга яқин янги иш ўрни яратилди.

Банкка бириктирилган паррандачилик соҳасини молиявий қўллаб-қувватлаш учун 152 миллиард сўм кредитлар ажратилиб, 279 та паррандачилик корхонаси фаолиятининг узлуксизлиги таъминланди. Ушбу корхоналарда йилига 1,5 миллиондан ортиқ тухум, 68 минг тоннадан зиёд гўшт, 250 минг тоннага яқин озуқа-ем маҳсулотлари ишлаб чиқариш имконияти яратилди. Натижада 1 300 дан кўпроқ янги иш ўринлари ташкил этилди.

Бундан ташқари, банкнинг молиявий кўмаги ҳисобига 2023 йилда 10 942 та янги тадбиркорлик субъектлари пайдо бўлди.

Президентимизнинг 2021 йил 21 апрелдаги қарори доирасида ёшларнинг тадбиркорлик фаолиятларини қўллаб-қувватлаш мақсадида 2021–2023 йилларда 75 нафар ёш тадбиркорларнинг лойиҳаларига 37,2 миллиард сўм ва 3,5 миллион АҚШ доллари миқдорида кредитлар йўналтирилган.

Банкда амалга оширилган рақамлаштириш ҳамда трансформация чора-тадбирларида инсон омилсиз банк кўрсатиладиган хизматларидан онлайн фойдаланувчи жисмоний шахслар улуши 56 фоизга, тадбиркорлар улуши 77 фоизга ошди ҳамда онлайн трансакциялар ҳажми 1,1 триллион сўмга етказилишига эришилди.

“Микрокредитбанк” акциядорлик тижорат банки жамоаси келгусида ҳам аҳолига ва тадбиркорлик субъектларига энг замонавий ва сифатли банк хизматларини кўрсатишни такомиллаштириб боради.

ИПОТЕКА КРЕДИТИ УЧУН РАСМИЙ ДАРОМАД ШАРТ ЭМАС...

Бу ҳақда Ахборот ва оммавий коммуникациялар агентлигида ўтказилган брифингда “Туронбанк” акциядорлик тижорат банки матбуот котиби Нодирбек Муқимов маълум қилди.

– Банкимиз томонидан бирламчи бозордаги янги қурилган уй-жойлардан хонадон сотиб олиш, ҳовли-жойни қайта қуриш ёки реконструкция қилиш учун расмий даромадга эга бўлмаган фуқароларга ҳам ипотека кредити тақдим этилмоқда, – дейди Нодирбек Муқимов. – Ушбу кредит миқдори Қорақалпоғистон Республикаси ва вилоятларда 327 миллион 250 минг сўмни, Тошкент шаҳрида эса 416 миллион 500 минг сўмни ташкил этади. Унинг муддати 20 йил бўлиб, йиллик 16 фоиздан бошланади. Бошланғич тўловининг энг кам миқдори 50 фоиз, имтиёзли даври эса 6 ойгача этиб белгиланган. Шу билан бирга, доимий даромадга эга бўлган фуқаролар ҳам бирламчи бозордаги янги қурилган уй-жойлардан хонадон сотиб олиши учун ипотека кредити ажратилмоқда. Унинг миқдори доимий даромадга эга бўлган фуқароларга ажратиладиган кредит билан

бир хил, фақат йиллик 18 фоиз ва бошланғич тўлови 15 фоизни ташкил қилади.

Бундан ташқари, жорий йилдан миждозлар учун иккиламчи бозордан хонадон сотиб олиш учун янги “Файзли маскан” номли ипотека кредити ҳам ишлаб чиқилди. Унинг миқдори Тошкент шаҳрида 600 миллион сўмгача, Қорақалпоғистон Республикаси ва вилоятларда эса 400 миллион сўмгача этиб белгиланган. Йиллик фоиз ставкаси 25 фоиз, муддати 10 йил, бошланғич тўлови эса 25 фоиз қилиб белгиланган.

Банк ўзини-ўзи банд қилган шахслар учун ҳам алоҳида, қўлай шартлардаги микрокредит тақдим этмоқда. Мазкур молиявий кўмак 3 йилгача бўлган муддатга, 300 миллион сўмгача ажратилади ва ҳеч қандай бошланғич тўлов талаб этилмайди.

Қолаверса, банк ўз миждозларининг амалга ошираётган бизнес лойиҳаларидаги мажбуриятларини таъминлаш учун тендер савдоларида қатнашиш ҳамда қонунчиликка зид бўлмаган бошқа мақсадлар учун “Банк кафолати”ни ҳам тақдим этади.

Саҳифани Тоштемур
ХУДОЙҚУЛОВ тайёрлади.

БИЗ АБАДИЙ ҚЎШНИМИЗ

Қирғизистон Президенти Садир Жапаров «Қабар» давлат агентлигига берган интервьюсида мамлакатда ирригация, янги станциялар қурилиши, қўшни давлатларни сув билан таъминлаш ҳақида гапирди.

Хабарда келтирилишича, ўтмишда қурилган кунлик ва ўн кунлик назорат ҳовузлири тозаланмаганлиги оқибатида сув етарлича даражада сақланмаганлиги учун деҳқонлар суғориш мавсумида сув танқислигини бошдан кечирган.

– Бу йил ҳамма нарсани тозалаймиз. Бундан ташқари, бутун мамлакат бўйлаб янги ҳовузлири қуриш бўйича кўрсатмалар бердим. Ушбу ҳовузлир биринчи навбатда қуйи оқимдаги қўшниларимиз учун фойдалидир. Суғориш мавсумида оқар сув билан боғлиқ низолар келиб чиқади. Агар қишда ҳовузлирда эриган сувни йиғадиган бўлсак, баҳордан дарё суви қўшниларимизга тўлиқ оқади. Яъни аввалгидан ҳам кўпроқ сув олади. Суғориш мавсумида фермерларимиз ҳовуз сувларидан, қўшниларимиз эса оқар сувдан фойдаланиши мумкин бўлади, деган Садир Жапаров.

Унинг таъкидлашича, Қирғизистон қишда беҳуда оқаётган сувдан самарали

фойдаланишга, бу билан баҳс-мунозара келтириб чиқармасликка ҳаракат қилади.

– Охириги марта Бишкекни қандай сув босганини кўргансиз. Кундалик назорат ҳовузлири йўқлиги сабабли сув шаҳарга оқиб, кўчаларни тўлдирди. Агар ҳовуз бўлса, бу сувни тежаш мумкин эди. Бу мамлакатимизнинг барча худудларида содир бўляпти. Қишда сув захирадини тўлдирди олсак, қўшниларимизга ҳам етарли бўларди. Қўшниларимизга қанча сув керак бўлса, шунча сув берамиз. Шундай бўлади, деган Қирғизистон раҳбари.

Мисол тариқасида Жапаров Қамбарота ГЭС-1 қурилишини келтирган. У ушбу станциядан қўшнилар ҳам сув ресурслари кўринишида фойдаланишига ишонч билдирмоқда.

– Биз бу муаммоларни ҳал қилиш устида ишлаяпмиз. Биз нафақат ўзимиз, балки қўшниларимиз ҳақида ҳам қайғураемиз. Биз абадий қўшни эканмиз, энг муҳим масалалар ҳақида ўйлашимиз керак. Ва «сув бошида биз турибмиз, сув бермаймиз», деб бахслашиш бемаънилик. Биз ҳаммамиз қардош халқимиз, абадий қўшнимиз ва кўп жиҳатдан бир-биримизга боғлиқмиз. Ҳаммасини санаб ўтирмайман, буни одамларнинг ўзи яхши билади, деб хулоса қилган Жапаров агентлик хабариди.

ЎҚИТУВЧИНИНГ МАОШИ мансabdорлар маошидан ҳам юқори

Япония дунёдаги ривожланган давлатлардан бирига айланишининг замирида яратилган мукамал таълим тизими ҳисобланади. Замонавий олий таълим тизимининг шаклланиши 1867 йилдан бошланган. Ушунда Япония ўз олдига қўйган вазифаларни амалга ошириш учун биринчи галда таълим тизимини тубдан ўзгартириш кераклигини тушунган.

Таълим доимий равишда давлат ва жамиятнинг диққат эътиборида бўлганлиги учун ҳам илм-фан юқори даражада ривожланди. Япония ривожланган давлатлар ичида ўқитувчининг маоши мансabdорлар маошидан ҳам юқори бўлган ягона давлат ҳисобланади.

Мамлакатда кимё, физика, физиология ва тиббиёт ҳамда илм-фаннинг бошқа соҳаларида 30 га яқин Нобель мукофоти совриндорларининг борлиги, илгор технологиялар яратилганлиги, аҳоли турмуш даражасининг юқорилиги фикримизнинг яққол исботидир.

– Мустақиллигимизнинг дастлабки йилларидан Ўзбекистон – Япония ҳамкорлик алоқалари кенгайиб бормоқда. Жумладан, таълим соҳасидаги стратегик ҳамкорлигимиз муҳим аҳамият касб этмоқда. Бу борада қатор қўшма ўқув дастурлари ва таълим лойиҳалари амалга оширилиб келинмоқда. JICA (Japan International Cooperation Agency) – Япония халқаро ҳамкорлик агентлиги) Ўзбекистон билан ҳамкорлики 1993 йилда бошланди. Унинг Ўзбекистондаги ваколатхонаси МДХдаги биринчи хорижий ваколатхонаси сифатида 1999 йилда очилган, – дейди Тошкент давлат техника университетининг ўқув ишлари бўйича проректори, техника фанлари доктори, профессор Орипжон Зарипов. – Биз дастлаб Нағоя шаҳрида жойлашган JICA агентлигининг офисиди бўлди ҳамда Су шаҳридаги Миз университетида япон услубидаги муҳандислик таълими тизими бўйича малака оширдик. Шунингдек, таълим билан ишлаб чиқаришнинг ўзаро интеграцияси бўйича амалга оширилаётган ишлар билан танишиб, қатор ишлаб чиқариш корхоналарида бўлиб, уларнинг фаолияти билан танишдик. Нағоя технологиялар университетида бўлиб, техник олий таълим муассасаларининг ўқув режаларини шакллантириши ва уларнинг хусусиятларини яқиндан ўргандик.

– Етакчи техника университетларининг бакалаврият ўқув дастурлари таҳлили шуни кўрсатадики, ўқинишнинг дастлабки икки йилда фундаментал билимлар шакллантирилади, ўқинишнинг иккинчи ёки учинчи йили бакалавр ўз мутахассислигини танлайди, – дейди Таълим сифатини назорат қилиш бўлими бошлиғи,

техника фанлари доктори, профессор Жасур Сафаров. – Муҳандислик магистри даражасини олиш учун талабалар 30 кредитни (керакли баллни) тўплаши ва магистрлик диссертациясини ҳимоя қилишлари керак. Кўпгина университетларда магистратура талабалари ўз факультетлари томонидан таклиф қилинадиган фанларни танлаши керак. Талабаларнинг магистрлик диссертацияларига катта эътибор берилади, чунки докторантурага киришда абитуриентлар биринчи навбатда магистрлик диссертациясига асосланган кириш имтиҳонини топширади.

Докторантурада ўқиш одатда ўқишга кириш учун сиз тегишли мутахассислик бўйича магистр даражасига, дипломингизда юқори ўртача баллга эга бўлишингиз ва абитуриентнинг катта тадқиқот салоҳиятини кўрсатадиган яхши илмий наشر фаолиятига эга бўлишингиз зарур.

Японияда олий техник таълим сифати ушбу мамлакатдаги олий таълим сифатини таъминлаш тизимининг куйидаги асосий элементлари билан бағоватланади: университетини ташкил этиш стандартлари, таъсис этиш-таъдиқлаш ҳамда сифат ва аккредитация тизими. Улар Япониядаги олий таълим сифатини таъминлашнинг асосини ташкил қилади. Бундан ташқари, олий техник таълим сифатини JABEE (Япония муҳандислик таълими аккредитация кенгаши) – муҳандислик таълими бўйича назорат қилади. Ушбу кенгаш олий таълим ва касб-хунар таълимини халқаролаштиришни қўллаб-қувватлаш мақсадида ташкил этилган.

Сафарда олган билим ва тажрибаларимиз асосида Тошкент давлат техника университетида куйидаги ишларни амалга оширишни мақсад қилдик. Жумладан, япон услубидаги муҳандислик таълим тизими асосида илгор муҳандислик мактабини ташкил этиш, университет техник таълим муассасалари учун етакчи таянч олий таълим муассаса эканлигидан келиб чиқиб, ўқув режалари ва дастурларини такомиллаштиришимиз лозим. JABEE ташкилоти билан ҳамкорликда таълим сифатини таъминлаш бўйича амалий ишларни йўлга қўйиш, Япония университетлари олимлари билан ҳамкорликда илмий-тадқиқот ишларини олиб бориш, илмий лойиҳаларни бажариш учун грант ва патентлар олиш, мақолалар чоп этиш, илмий анжуманлар ташкил этиш, профессор-ўқитувчилар ва талабалар академик алмашинувини таъминлашимиз зарур.

Ўз мухбиримиз.

ДАВРА СУҲБАТИ

ИНСОН ҲУҚУҚЛАРИ ҲИМОЯСИ ЙЎЛИДА

**Тошкент шаҳар суди томонидан
“Суд тизимидаги ислохотлар. Судлар
ва оммавий ахборот воситалари
ҳамкорлиги: муаммо ва ечимлар”
мавзусида давра суҳбати бўлиб ўтди.**

Тадбирда пойтахт судлари мутасаддилари, оммавий ахборот воситалари вакиллари, ҳуқуқшунос-блогерлар иштирок этди.

Қайд этилдики, мамлакатимизнинг барча жабҳалари қатори суд-ҳуқуқ тизимида амалга оширилаётган ислохотларда очиқлик ва шаффоқлик тамойили устувор йўналишга айланди. Чунки, мазкур тамойиллар судларга бўлган ишонч таъминловчи асосий омиллардан биридир. Аҳолининг одил судловдан хабардорлик даражасини ошириш, бу жараёнда оммавий ахборот воситалари билан ҳамкор-

лик, судлар фаолиятига оид ҳолис ва тезкор ахборот тақдим этишда замонавий ахборот-коммуникация технологиялари имкониятларидан самарали фойдаланиш ҳам муҳим ҳисобланади.

Судлар фаолиятининг самардорлиги жамиятнинг унга бўлган ишончига ва суд қарорларининг ҳуқуқий асосларини тўғри тушунишига боғлиқ. Бу эса суд ишлари оммавий ахборот воситаларида профессионал даражада ёритилишида суд идоралари ва журналистлар ўртасидаги ҳамкорлик зарурият эканини ҳам аналтади.

Шунингдек, давра суҳбатида жамиятда ҳуқуқий маданият, ҳуқуқий онгни юксалтириш долзарб вазифа эканлиги ҳам алоҳида таъкидланди. Зеро, ҳуқуқий маданиятни шакллантириш ҳуқуқий тарғибот ишлари самардорлигига боғлиқ. Ҳуқуқий тарғибот ишларини оммавий ахборот воситаларисиз самарали амалга оширишнинг деярли иложи йўқ.

Тадбирда суд ишларини ёритишнинг ўзига хос хусусиятлари, судлар фаолиятига доир ахборот олиш ҳуқуқини таъминлаш, бу жараёнда юзага келаётган айрим тушунмовчиликлар ҳамда уларнинг ҳуқуқий ечимлари борасида фикр алмашилди.

Бундан ташқари, мутасаддилар томонидан пойтахт судлари томонидан 2023 йилда амалга оширилган ишлар, суд ишларини кўриб чиқиш бўйича қонунчиликка киририлган ўзгартиш ва қўшимчалар ҳақида атрофлича ахборот берилди.

Равшан ШОДИЕВ.

ЭЪЛОН

ЎЗБЕКИСТОН ДАВЛАТ САНЪАТ ВА МАДАНИЯТ ИНСТИТУТИ БЎШ (ВАКАНТ) ЎРИНЛАРГА ТАНЛОВ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

“Кино, телевидение ва радио режиссёрлиги” кафедрасига катта ўқитувчи (1), “Овоз режиссёрлиги ва операторлик маҳорати” кафедрасига катта ўқитувчи (1), “Санъатшунослик” кафедрасига катта ўқитувчи (1), “Маданиятшунослик” кафедрасига катта ўқитувчи (1), “Муסיқали театр санъати” кафедрасига катта ўқитувчи (1), “Драматик театр ва кино санъати” кафедрасига доцент (1), “Вокал” кафедрасига доцент (1), катта ўқитувчи (1), “Кутубхонашунослик” кафедрасига катта доцент (1), ўқитувчи (1), “Маданият ва санъат менежменти” кафедрасига катта ўқитувчи (1), “Миллий қўшиқчилик” кафедрасига катта ўқитувчи (1), “Ўзбек тили ва адабиёти” кафедрасига доцент

(1), катта ўқитувчи (1).

Танловда иштирок этиш учун куйидаги ҳужжатлар тақдим этилиши лозим:

1. Ректор номига ариза;
2. Ишловчининг шахсий варақаси;
3. Маълумоти, илмий даражаси, илмий унвони ҳақидаги диплом нусхалари;
4. Паспорт нусхаси;
5. Илмий ишлар рўйхати (илмий котиб томонидан таъдиқланган ҳолда);
6. Малака оширилганлиги тўғрисидаги гувоҳнома нусхаси;
7. Мехнат дафтарчасининг нусхаси

Ҳужжатлар эълон чиққан кундан бошлаб 1 ой муддатда қабул қилинади.

Манзил: 100164, Тошкент ш., Яланғоч даҳаси, 127 “а”-ўй. Телефонлар: 71-230-28-02, 71-230-28-11

МУАССИС:

O'ZBEKISTON
XALQ DEMOKRATIK
PARTIYASI
MARKAZIY KENGASHI

O'zbekiston ovozi

ТАНРИР HAY'ATI:

Ulug'bek INOYATOV Muslihiiddin MUHIDDINOV
Ulug'bek VAFOYEV Hayotxon ORTIQBOYEVA
Maqsuda VORISOVA Shuhrat ISLOMOV
Qalandar ABDURAHMONOV Toshtemir XUDOYQULOV
Guliston ANNAQILICHEVA

Bosh muharrir: To'liqin TO'RAXONOV

MANZILIMIZ: 100135, Toshkent, Bunyodkor shoh ko'chasi, 50 «A»-uy.

Телефонлар: (71) 239-12-14

Реклама бўлими: (91) 190-19-49. E-mail: uzbovozi@mail.ru

«Sharq» nashriyot-matbaa aksiyadorlik kompaniyasi bosmaxonasida chop etildi.
Korxonа manzili: Buyuk Turok ko'chasi, 41-uy.
Gazeta ofset usulida, A-2 formatida bosildi. Hajmi — 4 bosma taboq.

Gazeta O'zbekiston Matbuot va axborot agentligida 0006-raqam bilan 2007-yil 11-yanvarda ro'yxatga olingan.

Navbatchi: Ravshan SHODIYEV
Sahifalovchi: Bekzod ABDUNAZAROV

Г — 1236. 3505 Nuxsada bosildi.

Nashr ko'rsatkichi — 220.

t — Tijorat materiallari

O'za yakuni —
Topshirilgan vaqti — 00:55

1 2 3 4 5 6

Sotuvda kelishilgan narxda

Gazeta haftaning chorshanba kuni chiqadi. «O'zbekiston ovozi» materiallarini ko'chirib bosish faqat tahririyat ruxsati bilan amalga oshiriladi.